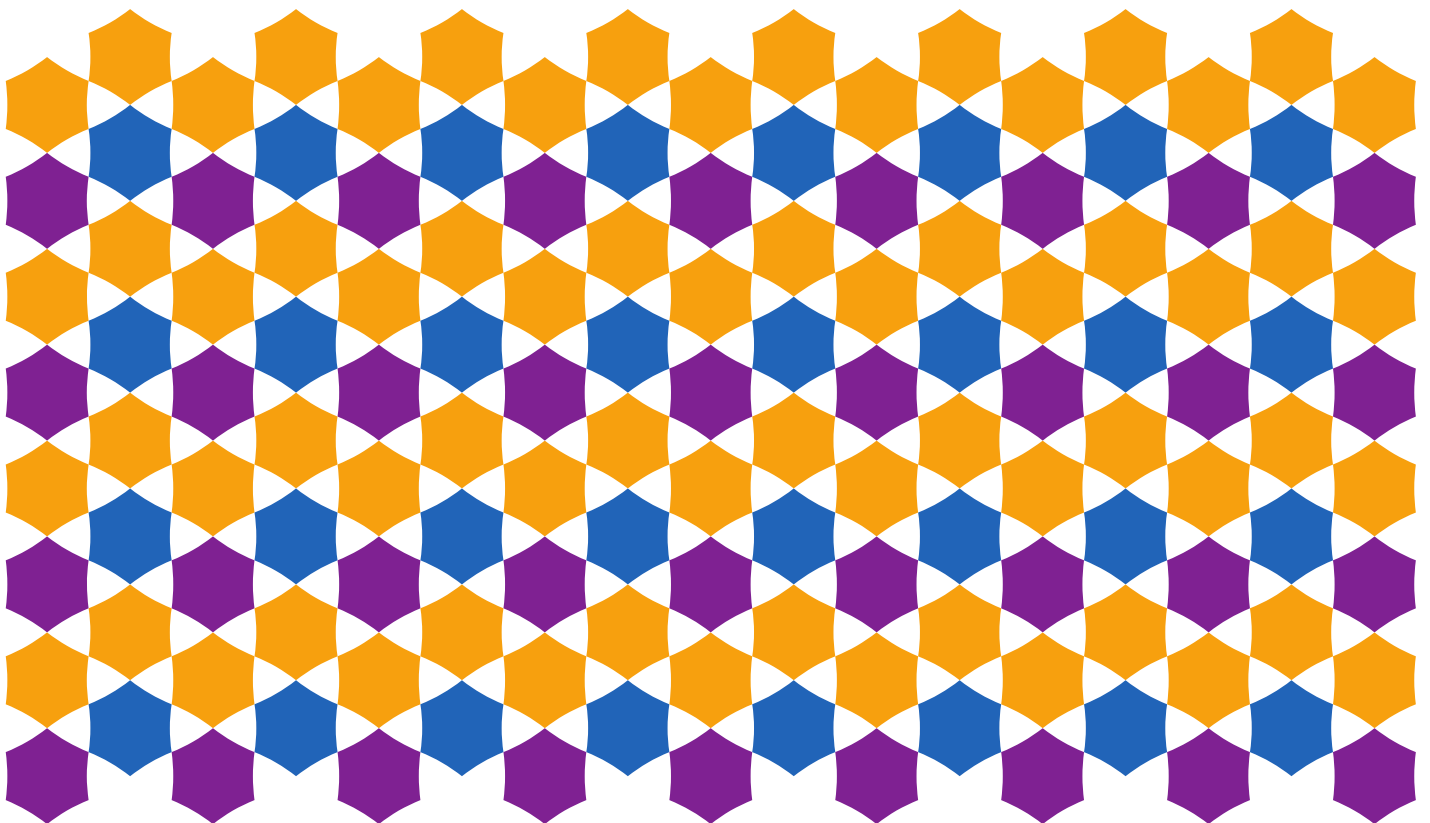

Tillsyn av regeltillämpningen på Högskolan i Borås

pilotstudie

Rapport 2017:15

Tillsyn av Högskolan i Borås regeltillämpning
– pilotstudie

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2017
Författare: Lina Kelly Smed, Jessica Levin

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Inledning	7
Antagning till utbildning.....	8
Bakgrund	8
Underlaget från lärosätet.....	8
Högskolans svar	9
Studentkårens svar	9
Universitetskanslersämbetets bedömning	9
Studentinflytande	12
Bakgrund	12
Underlaget från lärosätet.....	12
Högskolans svar	13
Studentkårens svar	15
Universitetskanslersämbetets bedömning	15
Kurs- och utbildningsplaner	18
Bakgrund	18
Underlaget från lärosätet.....	18
Högskolans svar	19
Studentkårens svar	21
Universitetskanslersämbetets bedömning	21
Kursvärderingar	24
Bakgrund	24
Underlaget från lärosätet.....	24
Högskolans svar	25
Studentkårens svar	26
Universitetskanslersämbetets bedömning	26
Anställning av personal.....	30
Bakgrund	30
Underlaget från lärosätet.....	30
Högskolans svar	31
Studentkårens svar	32
Universitetskanslersämbetets bedömning	32
Överklagande och klagomål	38
Bakgrund	38
Underlaget från lärosätet.....	38
Högskolans svar	39
Studentkårens svar	39
Universitetskanslersämbetets bedömning	39

Sammanfattning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) utövar tillsyn över universitet och högskolor och ansvarar för kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning. Inom ramen för tillsynsuppgiften granskar UKÄ i en pilotstudie de rättsliga frågor som berörs i Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG). I studien ingår Högskolan i Borås tillsammans med Malmö högskola och Mälardalens högskola. Denna form av lärosätetillsyn kommer att koordineras med de lärosätesskranskningar som genomförs inom ramen för UKÄ:s kvalitetssäkringsuppgift. De områden som har granskats utifrån bland annat reglerna i högskoleförfattningarna är antagning av studenter, studentinflytande, kurs- och utbildningsplaner, kursvärderingar, anställning av personal samt överklagande och klagomål.

Antagning till utbildning

För sökande till en utbildning är det viktigt att få tydlig information om vad som gäller. UKÄ har granskat antagningsordningarna på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå och konstaterar att dessa har beslutats av styrelsen och finns tillgänglig på högskolans webbplats. I antagningsordningen för grundnivå och avancerad nivå finns den information som krävs och bland annat beskrivs hur en sen anmälan hanteras och hur reservantagningen går till. Vidare stämmer antagningsordningen för utbildning på forskarnivå överens med tillämpliga regler i högskoleförordningen.

Studentinflytande

Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker i vissa frågor. Högskolan har beskrivit och lämnat in styrdokument angående reglerna om studentrepresentation genom medverkan i beredande och beslutande organ. Därav följer att högskolan har förutsättningar att säkerställa att reglerna följs. UKÄ har även tagit stickprov på studentrepresentationen i några utvalda organ. Granskningen visar att studenterna har rätt att vara representerade i dessa organ. Vidare har högskolan i ett av styrdokumenten tydliggjort studenternas rätt till representation när en enda person bereder eller fattar beslut. Granskningen visar att högskolans åtgärder för studentinflytande är ändamålsenliga när en enda person bereder eller fattar beslut.

Kurs- och utbildningsplaner

Kurs- och utbildningsplaner hör till de främsta styrdokumenten som lärosätena har. UKÄ har vid sin granskning utgått från att kurs- och utbildningsplaner bör vara fastställda och tillgängliga senast den dag som kursen eller programmet öppnar för anmälan. Ämbetet vill dock ha ett bredare underlag för sin bedömning av lämplig tidpunkt än vad denna pilotstudie ger. Ämbetet kommer därför att utreda frågan vidare i annat sammanhang för att ge fler lärosäten och studentorganisationer möjlighet att lämna synpunkter. UKÄ har begärt in tio kursplaner och fem utbildningsplaner och granskningen av dessa visar att sex av tio kursplaner inte har fastställts i god tid innan utbildningen startat. Däremot, när det gäller utbildningsplanerna, har samtliga planer fastställts i god tid. I alla kurs- och utbildningsplaner anges när dessa har trätt i kraft och planerna innehåller i övrigt de uppgifter som krävs.

Kursvärderingar

Högskolan har beskrivit och lämnat in styrdokument angående kursvärderingar och därav följer att högskolan har vidtagit åtgärder för att säkerställa att reglerna om kursvärderingar följs. Däremot framgår det av stickproven att det finns vissa brister i efterlevnaden av reglerna på några kurser. Bristerna avser bland annat att genomföra och sammanställa kursvärderingar. UKÄ är positivt till att lärosätet i samtliga kursrapporter och kursutvärderingar har tagit fram förslag till förändringar utifrån studenternas synpunkter och att högskolan i fem av åtta kurser håller resultaten från kursvärderingarna tillgängliga för studenterna. I en av de granskade kurserna har UKÄ ställt sig positivt till hanteringen av kursvärderingen och informationen till studenterna om resultaten av kursvärderingen. I den aktuella kursen hade lärosätet dokumenterat och publicerat resultatet samt gett muntlig information till de studenter som läst kursen och till de nya studenterna.

Anställning av personal

När en högskola ska rekrytera personal krävs det att högskolan följer ett flertal regler. UKÄ har granskat anställningsordningen och konstaterar att den har beslutats av styrelsen och finns tillgänglig på högskolans webbplats. I anställningsordningen saknas det dock uppgifter om hur högskolan informerar om lediga anställningar och om beslut om anställning enligt anställningsförordningens regler. Denna information finns istället i dokumentet Regler vid rekrytering och befordran av lärare. Reglerna berör samtliga personalkategorier på högskolan och bör därför återges i anställningsordningen.

Den information som högskolan har lämnat i styrdokumentet om jämställd representation i förslagsgrupper och bland sakkunniga stämmer överens med reglerna i högskoleförordningen. Av stickprovsgranskningen framgår att högskolan har informerat om samtliga lediga anställningar och om anställningsbesluten enligt tillämpliga regler. Anställningsärendena har även hanterats med beaktande av bestämmelserna om jämställd representation.

Överklagande och klagomål

Vissa beslut som högskolan fattar får överklagas till Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH). För att den klagande ska kunna ta tillvara rätten att få saken prövad i högre instans är det viktigt att lärosätena hanterar överklaganden rätt och lämnar korrekt information. UKÄ är positivt till att högskolan har en rutin för hantering av överklagande av antagningsbeslut och anställningsbeslut. Däremot saknas styrdokument för överklaganden i övrigt. Högskolan använder mallar för överklagandehänvisningar och fem av sju mallar uppfyller kraven. Men UKÄ har bland annat synpunkter på den information som lämnats i en av mallarna angående för sent inkomna överklaganden.

Av stickprovsgranskningen framgår att överklagandehänvisningar har lämnats i samtliga ärenden, men ämbetet har bland annat synpunkter på att det i två överklagandehänvisningar krävs att överklagandet görs på en särskild blankett. UKÄ har även granskat den tid det tagit för högskolan att lämna överklagandet till överinstansen ÖNH. I fem av åtta ärenden har överlämnandet skett inom en vecka, men i tre ärenden var överlämnandetiden 4-13 veckor. UKÄ ser allvarligt på detta och förutsätter att högskolan vidtar åtgärder.

När det gäller beslut som inte får överklagas är det viktigt att lärosätena hanterar eventuella klagomål på ett korrekt sätt. Högskolan i Borås har en rutin för hantering av klagomål från studenterna. Däremot saknas uttrycklig information riktad till studenterna om hur de kan lämna in ett klagomål.

Åtgärder

UKÄ har i rapporten markerat de uttalanden som bör föranleda åtgärder av högskolan (understruken text).

Inledning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har till uppgift att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Det innebär att ämbetet granskar lärosätenas rättstillämpning. UKÄ ansvarar även för kvalitetssäkring av högskoleutbildning bland annat genom granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete. Det nationella kvalitetssäkrings-systemet bygger bland annat på Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG). Av dessa standarder och riktlinjer framgår att den externa kvalitetsgranskningen ska beakta kraven i det juridiska ramverk där lärosätena verkar.

I ESG finns ett antal områden som berör frågor som regleras i de svenska högskoleförfattningarna och den svenska förvaltningslagen. För att lärosätena ska kunna bedriva sin verksamhet med hög kvalitet är det grundläggande att de följer tillämpliga regler. I denna pilotstudie under 2017 granskar UKÄ därför de rättsliga frågor som berörs i ESG inom ramen för tillsynsverksamheten. I pilotstudien ingår granskningar av Högskolan i Borås, Malmö högskola och Mälardalens högskola. Denna form av lärosätetillsyn kommer att koordineras med de lärosätetsgranskningar som genomförs inom ramen för UKÄ:s kvalitetssäkringsuppgift. När pilotstudien har slutförts kommer metoden att utvärderas och vid behov justeras.

I denna rapport redovisas UKÄ:s granskning av Högskolan i Borås. De områden som granskats är antagning av studenter, studentinflytande, kurs- och utbildningsplaner, kursvärderingar, anställning av personal samt överklagande och klagomål.

UKÄ skickade i början av april 2017 en remiss till lärosätet. Underlaget från högskolan kom in den 30 juni 2017. UKÄ erbjöd studentkåren/kåreerna att lämna ett skriftligt underlag om lärosätets tillämpning av de aktuella reglerna, vilket studentkåren också har gjort.

UKÄ har remitterat ett utkast av rapporten till Högskolan i Borås för att ge högskolan möjlighet att korrigera faktafel och rätta till eventuella missförstånd.

UKÄ:s rapporter från lärosätetillsynen publiceras på ämbetets webbplats, www.uka.se.

Antagning till utbildning

Bakgrund

Högskolan ska se till att en antagningsordning finns tillgänglig. I en antagningsordning tas de föreskrifter in som högskolan tillämpar i fråga om ansökan, behörighet, urval och antagning och om hur beslut fattas och kan överklagas. Detta anges i 6 kap. 3 § andra stycket högskoleförordningen (1993:100), HF.

Styrelsen för ett lärosäte ska själv besluta om antagningsordningen (2 kap. 2 § 7 HF). I 7 kap. 4 § HF anges vad som gäller för den som vill antas till utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Av bestämmelsen framgår bland annat att den som vill antas till en sådan utbildning ska anmäla det inom den tid och i den ordning som högskolan bestämmer. Vidare framgår att frågor om antagning avgörs av högskolan och att ett maskinellt framtaget besked om antagning gäller som högskolans beslut. När det gäller utbildning på grundnivå och avancerad nivå får beslut om att en sökande inte uppfyller kraven på behörighet för att bli antagen till sådan utbildning överklagas till Överklagandenämnden för högskolan. Det framgår av 12 kap. 2 § 3 HF.

Regler om överklagande och omprövning av beslut finns i förvaltningslagen (1986:223) (FL).

Av ESG standard 1.4, som bland annat gäller antagning av studenter, framgår att lärosätena på ett konsekvent sätt ska tillämpa fördefinierade och publicerade regler som omfattar hela studentens studietid. I riktlinjerna för standarden preciseras detta med att det är viktigt att tillträdesregler, antagningsordning och antagningskriterier tillämpas på ett konsekvent och transparant sätt.

Bestämmelserna om vad en antagningsordning ska innehålla är gemensamma för all utbildning. Många högskolor har dock två antagningsordningar, en för utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt en för utbildning på forskarnivå.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett lärosätet att bifoga antagningsordningen och redogöra för hur den hålls tillgänglig samt uppge när antagningsordningen beslutades.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse antagningsordningens innehåll beträffande

- sista anmälningdag och sista dag för komplettering
- hantering av sen anmälan
- svar på antagningsbesked
- hur reservantagning går till
- vem som fattar beslut om antagning
- överklagande och omprövning.

Därefter har UKÄ bett lärosätet att bifoga antagningsordningen för utbildning på forskarnivå och att redogöra för hur den hålls tillgänglig samt när antagningsordningen beslutades. Granskningen kommer att avse att antagningsordningen

innehåller uppgifter som stämmer med reglerna i 7 kap. 35 §, 37 § första stycket och 39–41 §§ HF.

Högskolans svar

Högskolan i Borås har svarat följande. Antagningsordningen för utbildning som ges på grundnivå och avancerad nivå är tillgänglig på högskolans webbplats. Antagningsordningen beslutades av styrelsen för Högskolan i Borås den 16 februari 2017 och omfattar tidsperioden höstterminen 2017 till och med vårterminen 2019. Högskolan avser att revidera antagningsordningen bland annat avseende regleringen om svarskrav, som i dag är utformad på sådant sätt att den verkar gälla alla utbildningar. Med anledning av att många antagningsomgångar bara har ett urval och således inget svarskrav behöver formuleringen förtydligas. Antagningsordning för utbildning på forskarnivå tillgängliggörs på högskolans webbplats. Antagningsordningen för utbildning på forskarnivå beslutades av styrelsen den 25 april 2014.

Bifogade dokument

Högskolan har bifogat följande dokument: Antagningsordning för utbildning som ges på grundnivå och avancerad nivå från höstterminen 2017 till och med antagning vårterminen 2019 (2017-02-18) och protokollsutdrag från sammanträdesdag 2017-02-16 avseende nämnda antagningsordning samt Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Högskolan i Borås (2014-04-10) och protokollsutdrag för sammanträdesdagar 2014-04-24--25 avseende nämnda antagningsordning.

Studentkårens svar

Studentkåren vid högskolan i Borås har lämnat bland annat följande synpunkter. Antagningsordningen finns lättillgänglig via högskolans hemsida och högskolans publika diarium. Den finns sökbar med alla ändringar och beslut om förändringar som görs. Däremot är det många studenter som inte vet att den finns eller varför de ska ha koll på den.

Universitetskanslersämbetets bedömning

UKÄ gör följande bedömning.

Antagningsordningarna ska beslutas av styrelsen och finnas tillgängliga

UKÄ konstaterar att högskolans antagningsordning för utbildning som ges på grundnivå samt avancerad nivå finns tillgänglig på högskolans webbplats och att antagningsordningen har beslutats av styrelsen den 16 februari 2017. UKÄ konstaterar vidare att högskolans antagningsordning för utbildning på forskarnivå finns tillgänglig på högskolans webbplats och att antagningsordningen har beslutats av styrelsen den 25 april 2014.

UKÄ finner således att lärosätet uppfyller bestämmelserna i 6 kap. 3 § och 2 kap. 2 § 7 HF om att en antagningsordning ska finnas tillgänglig och att styrelsen ska besluta om antagningsordningen.

Antagningsordning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

För sökande till en utbildning är det viktigt att få tydlig information om vad som gäller för att kunna bli antagen och vad som kan göras när man inte uppfyller kraven. Enligt UKÄ:s mening ska antagningsordningen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå innehålla information om sista anmälningdag, sista dag för

komplettering, hantering av sen anmälan, svar på antagningsbesked, hur reservantagning går till, hur beslut om antagning fattas samt överklagande och omprövning.

Sista anmälningsdag och sista dag för komplettering

Av antagningsordningen framgår vilken sista anmälningsdagen är och sista dagen för komplettering. UKÄ noterar emellertid att det i avsnitt 2.1.1. (s. 6) anges att sista dag för anmälan till utbildning som startar till höstterminen är den 15 april. För den gemensamma nationella antagningen anges emellertid på antagning.se att sista dag för anmälan inför höstterminen 2018 är den 16 april. UKÄ noterar också att avsnittet inleds med information om att ”datumen [...] gäller om inte något annat framgår av anmälningsinformationen”. UKÄ anser att det finns en risk att studenter inte uppmärksammar informationen om att andra datum för anmälan kan gälla. UKÄ förutsätter att lärosätet åtgärdar detta så att det klart framgår när sista dag för anmälan är.

Hantering av sen anmälan

I avsnitt 2.3 (s. 7) i antagningsordningen tas upp hur sena anmälningar hanteras. Där anges bland annat ”För sökande som anmält sig efter ordinarie anmälningstid rangordnas anmälningarna efter ankomstdatum och placeras efter alla behöriga sökande som anmält sig i tid”. UKÄ konstaterar att högskolan därmed har klargjort vad som gäller för de sökande i denna fråga.

Svar på antagningsbesked

För att den sökande inte ska förlora sin utbildningsplats är det väsentligt att sökanden får korrekt och tydlig information om hur och när sökanden ska svara på antagningsbeskedet. I antagningsordningen avsnitt 7.3 (s. 21) anges att ”En sökande som efter urval blivit antagen till en utbildning eller fått reservplats måste tacka ja via antagning.se/universityadmissions.se för att behålla sin plats. Detta ska göras senast det datum som anges. Svar som inkommer efter sista svarsdatum beaktas ej och utbildningsplatsen går till annan sökande.”

UKÄ anser att det av antagningsordningen framgår hur den sökande ska svara på antagningsbeskedet och vilket datum som sökanden ska hålla sig till.

Hur reservantagning går till

Kan högskolan inte ta emot alla behöriga sökande till en utbildning ska urval göras bland de sökande. Det framgår av 4 kap. 3 § högskolelagen (1992:1434). Reservantagning blir aktuellt när någon eller några som blivit antagna till en utbildning tackat nej till sina platser. Eftersom reservantagningen är en del av antagningen bör det förfarande som högskolan tillämpar framgå av antagningsordningen.

I antagningsordningen, avsnitt 7.5 (s. 21), anges bland annat följande. ”Behöriga sökande som inte har kunnat erbjudas plats på sökt utbildning placeras som reserver. För varje urvalsgrupp upprättas en reservlista. Sökande kan ingå i flera urvalsgrupper beroende på sökandes meriter. Till de flesta utbildningar görs ett överintag vilket innebär att en reserv inte alltid kallas för varje person som lämnat återbud. Reservantagningen handläggs av avdelningen Akademistöd och pågår så länge det är möjligt med hänsyn till utbildningen. Den genomförs via NyA-webben, vilket innebär att det finns maskinellt stöd för vilken reserv som ska antas.”

UKÄ konstaterar att det i antagningsordningen anges hur reservantagningen går till.

Beslut om antagning

Enligt 6 kap. 3 § HF ska i en antagningsordning tas in de föreskrifter som högskolan tillämpar bland annat i fråga om hur beslut fattas. Vidare anges i 7 kap. 4 § HF att ett maskinellt framtaget besked om antagning gäller som högskolans beslut.

UKÄ konstaterar att det av avsnitt 1.2 (s. 5) om beslutsdelegering och i avsnitt 7.1 (s. 20) om besked om antagning i antagningsordningen framgår hur beslut fattas (vem som fattar beslut) om antagning, vilket överensstämmer med bestämmelsen i 6 kap. 3 § HF.

Överklagande och omprövning

Enligt 12 kap. 2 § 3 HF får beslut om att en sökande inte uppfyller kraven på behörighet för att bli antagen till utbildning på grundnivå och avancerad nivå överklagas till Överklagandenämnden för högskolan. Av 27 § FL framgår att en myndighet är skyldig att ändra sitt beslut om beslutet är uppenbart oriktigt, om ändringen kan ske snabbt och enkelt och om ändringen inte blir till nackdel för någon enskild part.

UKÄ konstaterar att det i avsnitt 10 (s. 23) i antagningsordningen anges att den sökande kan överklaga beslut om att sökande inte uppfyller behörighetskraven för att bli antagen till utbildningen. Det överensstämmer med bestämmelsen i 6 kap. 3 § HF om att det i högskolans antagningsordning ska anges hur beslut överklagas. I avsnitt 11.2 (s. 23) i antagningsordningen finns också information om möjligheten att begära omprövning av beslut enligt 27 § FL.

Antagningsordning för utbildning på forskarnivå

UKÄ konstaterar att innehållet i högskolans antagningsordning för utbildning på forskarnivå överensstämmer med reglerna i 7 kap. 35 §, 37 § första stycket och 39–41 §§ HF.

Studentinflytande

Bakgrund

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter. Studenterna ska ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Högskolorna ska verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Detta framgår av 1 kap. 4 och 4 a §§ högskolelagen (1992:1434), HL.

Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation (2 kap. 7 § HL).

Om beslut kräver en bedömning av uppläggning, genomförande av eller kvalitet i utbildningen, eller om beslut kräver en bedömning av organisation av eller kvalitet i forskningen, ska besluten fattas av personer med vetenskaplig eller konstnärlig kompetens. Om sådana bedömningar ska göras av en grupp personer ska majoriteten av personerna i gruppen ha vetenskaplig eller konstnärlig kompetens. Styrelsen får dock besluta att en sådan majoritet inte behövs om det finns särskilda skäl. Det framgår av 2 kap. 6 § HL.

Av 2 kap. 14 § högskoleförordningen, HF, framgår följande om studentrepresentation. Om beslut ska fattas eller beredning genomföras av en enda person ska information lämnas till och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet eller slutförandet av beredningen. Om beslut fattas av en grupp av personer enligt vad som anges i 2 kap. 6 § HL har studenterna rätt att vara representerade med minst tre ledamöter. Antalet studentrepresentanter i en sådan grupp får dock vara färre om det finns särskilda skäl med hänsyn till det totala antalet ledamöter i gruppen. I övrigt beslutar en högskola själv om sådan rätt till representation för studenterna som avses i 2 kap. 7 § högskolelagen.

Av ESG standard 1.2 framgår bland annat att lärosätena ska ha processer för utformningen och inrättandet av utbildningarna. Bland riktlinjerna för standarden nämns att utbildningarna ska utformas i dialog med studenterna och att när de inrättas ska en formell process följas.

Utbildningarna ska granskas och revideras regelbundet i dialog med studenter och andra intressenter. Det framgår av riktlinjerna för standard 1.9 som handlar om kontinuerlig uppföljning och regelbunden granskning av utbildningarna.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett lärosätet att besvara ett antal frågor om studentinflytande.

A. Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

A.1 Hur säkerställer lärosätet att reglerna om studentrepresentation följs? Har lärosätet fastlagda principer, riktlinjer eller liknande dokument för hur studentinflytandet ska förverkligas på alla nivåer inom lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

A.2 Har lärosätet och studentkåren kommit överens om vilka organ som studenterna ska vara representerade i? Bifoga i så fall överenskommelsen. Om en sådan

överenskommelse saknas, bifoga en lista över samtliga beredande och beslutande organ som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation.

A.3 Finns det organ där studenterna inte är representerade (och där beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation)? Om så är fallet ange vilka dessa organ är och anledningen till att studenterna inte är representerade i dem.

B. Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Hur säkerställer lärosätet att denna regel följs? Har lärosätet fastlagda principer, riktlinjer eller liknande dokument som gör klart för personalen hur den ska gå till väga för att informera och samråda med studentrepresentanter i god tid? Bifoga i så fall dokumentet.

UKÄ har också upplyst högskolan om att ämbetet kommer att granska lärosätets åtgärder för att säkerställa studentinflytandet när beslut fattas eller beredning genomförs av en enda person.

Stickprov

UKÄ har upplyst högskolan om att granskningen kommer att göras genom att UKÄ stickprovsvis väljer ut ett antal organ och granskar studentrepresentationen i dessa organ.

UKÄ har valt ut tio organ och bett högskolan att namnge studentrepresentanten eller studentrepresentanterna i dem och aktuell mandatperiod. Om studenter inte fått rätt att vara representerade i något av dessa organ ska högskolan ange anledningen till det.

Högskolans svar

Högskolan i Borås har svarat bland annat följande.

Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

Studenternas möjlighet till inflytande regleras i följande övergripande styrdokument: Styrelsens organisations- och beslutsordning (SOB), Rektors organisations- och beslutsordning (ROB) och Regler för studentinflytande vid Högskolan i Borås. När det gäller utbildningsfrågor har studenterna rätt att vara representerade i högskolans nämnder där beslut tas om bland annat kurs- och utbildningsplaner. Även i beredande grupper avseende utbildningsfrågor har studenterna rätt att vara representerade till exempel i den bedömningsgrupp som ska granska ansökan om inrättande av huvudområde och nya utbildningar under beredningen (se Handläggningsordning för inrättande av huvudområden och nya utbildningar på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Borås). Akademierna har reglerat studentinflytandet i permanenta ledningsorgan genom sina organisations- och beslutsordningar.

Högskolan och Studentkåren i Borås har genom avtal tydliggjort i vilka organ som studenterna har rätt att vara representerade. I övrigt tydliggörs på hemsidan vilka permanenta organ som finns där studenterna har rätt eller inte har rätt att vara representerade.

Det finns inte några organ som studenterna inte är representerade, där det fattas beslut eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. De permanenta organ där studenterna inte har getts rätt att vara representerade i är

Verksamhetsstödet ledningsgrupp samt personalansvarsnämnden, eftersom det bedömts att det i dessa organ inte tas upp frågor som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. Förvaltningschefen har dock regelbundna möten med studentkåren för att diskutera frågor som rör studenternas situation.

I Handläggarhandboken anges följande avseende samråd med studenter:

”I de fall ärendet berör verksamhet som har betydelse för utbildningen och studenternas situation ska samråd ske med studentrepresentanter i god tid före beslut respektive slutförande av beredningen, se riktlinjer för studentinflytande. Hur samråd ska ske är upp till handläggaren. Om beslutsförslaget inte tagits fram i ett beslutande eller beredande organ där studenter är representerade bör handläggaren skicka förslaget på högskolans ställningstagande på remiss till studentkåren i god tid (minst tre veckor innan är ett bra riktmärke). Denna bedömning ska anges i beslutshandling.”

Vid styrelsemöten gäller följande. Innan ärenden går vidare till styrelsemöten kontrolleras att beredningen är formellt korrekt, varvid samråd med studentkåren är ett kriterium som granskas. I det fall samråd felaktigt har utelämnats under beredningen påtalas detta och ärendet tas inte upp till styrelsen, utan återförvisas för fortsatt beredningen. Vid nämndbeslut gäller följande. I enlighet med dokumentet SOB ansvarar nämnderna för att beslutsförslag som föredras före beslut är av god kvalitet vad gäller underlag och utformning. Stöd för utformning ges i Handläggarhandboken. Vid rektorsbeslut gäller följande. Högskolan har övergripande rutiner och strukturer för att granska att reglerna avseende studentinflytande följs avseende rektorsbeslut (se Handläggarhandboken).

Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

I dokumentet SOB tydliggörs samrådsskyldigheten när det är en person som bereder eller beslutar. Vidare har högskolan tydliggjort i Handläggarhandboken vad som gäller angående information och samråd med studentkåren när en enda person bereder eller fattar beslut. När det gäller rektorsbeslut har högskolan övergripande rutiner och strukturer för att granska att reglerna avseende studentinflytande följs (se Handläggarhandboken). Förvaltningschefen har som rutin att fatta beslut vid vissa bestämda tider. Inför beslut ska respektive föredragande tydligt redogöra för beredningen i beslutshandlingen i enlighet med vad som anges i Handläggarhandboken.

I övrigt ska handläggare vid beredning och inför beslut samråda med studenterna i enlighet med vad som anges i dokumentet SOB samt i Handläggarhandboken. Enligt högskolans regler för studentinflytande ska detta ske genom att högskolan initierar regelbunden kommunikation rörande frågor som berör studenternas situation. Kommunikationen ska främst ske genom regelbundna möten mellan studentrepresentanter och rektor, akademichef och enhetschef.

Bifogade handlingar

Högskolan i Borås har bifogat följande dokument: Styrelsens organisations- och beslutsordning, Rektors organisations- och beslutsordning, Regler för studentinflytande vid Högskolan i Borås och Akademin för textil, teknik och ekonomi organisations- och beslutsordning. Vidare har lärosätet kommit in med avtalet mellan Högskolan i Borås och Studentkåren i Borås om samarbete inom högskolans verksamhetsområde gällande studentrepresentation samt studiesocialt stöd.

Högskolan har också kommit in med en sammanställning över studentrepresentationen i de olika högskoleorganen under 2017. Lärosätet har i sitt svar även hänvisat till länkar i Handläggarhandboken som finns publicerad på lärosätets hemsida.

Stickprov

Högskolan har kommit in med de begärda stickproven och anför följande. Studenterna har rätt att vara representerade i samtliga organ. Lärosätet har bifogat en lista med studentrepresentanternas namn och mandatperiod. Studentkåren i Borås har getts möjlighet att kommentera listan.

Studentkårens svar

Studentkåren i Borås har lämnat följande synpunkter. Enligt avtal har studentkåren till uppgift att tillsätta studentrepresentanter i alla beredande och beslutande organ. I avtalet specificeras de organ som studentkåren ska prioritera. Utöver dessa finns det organ där det finns studenter med, men som inte har lika hög prioritet. Högskolan har flera projektgrupper som dyker upp allt eftersom olika projekt startar. Beroende på det ämnesområde som projektgruppen ska behandla blir studentkåren som regel tillfrågad och får sedan avgöra om den ska vara representerad och på vilket sätt.

Överlag är studentinflytandet vid Högskolan i Borås mycket bra på högre nivåer, såsom högskolestyrelsen, rektors ledningsråd och rektors beslutsmöte. När det gäller akademiernas ledningsstrukturer blir studenternas närvaro mindre aktiv, men också mindre önskvärd. Det finns en svårighet i att hitta studentrepresentanter till poster i akademi- och sektionsledning, vilket är poster som absolut behövs. På akademnivå påvisar reglerna och högskolans svar en större möjlighet till studentinflytande än vad verkligheten erbjuder.

Det är framförallt när beslut fattas av en enda person som det kan ifrågasättas om studentinflytandet fungerar. På rektorsnivå finns studenterna representerade i både beredande och beslutande organ. På akademnivå finns studenterna inte alltid med, vare sig i den beredande processen eller i själva beslutet.

Universitetskanslersämbetets bedömning

UKÄ gör följande bedömning.

Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

Studenterna har rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom ett lärosäte, om organets verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation.

Högskolan har svarat att man har fastlagda principer, riktlinjer eller liknande dokument för hur studentinflytandet ska förverkligas på alla nivåer inom lärosätet. Högskolan har också bifoga dokumentet. UKÄ konstaterar att det av högskolans och studentkårens svar framgår att det finns ett fungerande samarbete på central nivå. Det finns även ett avtal mellan högskolan och studentkåren som reglerar samarbetet. UKÄ är positiv till att det även finns ett särskilt styrdokument, Regler för studentinflytande vid Högskolan i Borås, som innehåller regler och förutsättningar för studentrepresentationen vid lärosätet.

UKÄ noterar att Högskolan i Borås i dokumentet Styrelsens organisations- och beslutsordning behandlar problematiken kring studentrepresentation i beredande och beslutande organ. I 2 kap. 6 § Styrelsens organisations- och beslutsordning anges följande.

I 2 kap. 7 § högskolelagen (1992:1434) anges att studenterna alltid ska ges möjlighet att vara representerade i beslutande och beredande organ vars verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. I enlighet med detta ska studenterna vid högskolan alltid beredas tillfälle att vara representerade i dylika organ, permanenta som tillfälliga.

Innan ett permanent eller tillfälligt organ inrättas ska samråd ske i god tid med studenterna huruvida organets verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Ansvarig för att detta samråd sker är det beslutande organ eller den enskilde beslutsfattaren som har att fatta beslutet om inrättande av det aktuella organet.

UKÄ är positivt till att Högskolan i Borås har denna rutin. Därigenom får studenterna en möjlighet att lämna synpunkter på om organets verksamhet har betydelse för utbildningen eller studenternas situation.

Efter en genomgång av Högskolan i Borås svar och de bifogade dokumenten anser UKÄ att lärosätet har förutsättningar att säkerställa att reglerna om studentrepresentation följs på alla nivåer i enlighet med vad som uttalats i propositionen *Frihet och inflytande – kårobligatoriets avskaffande* (prop. 2008/09:154 s. 41).

Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Högskoleförfattningarnas bestämmelser ger även studentrepresentanterna rätt till information och samråd *när en person vid lärosätet bereder eller fattar beslut* som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. Syftet med regeln om samråd med studentrepresentanter är att garantera studenternas inflytande när ärenden inte hanteras i någon grupp, utan bereds och beslutas av en ensam befattningshavare. Det är rektorns ansvar att högskolorna har rutiner för hur samrådet med studentrepresentanter ska gå till i sådana fall. UKÄ anser att lärosätena i samverkan med studentkårerna bör ta fram rutiner eller riktlinjer för att säkerställa att även enskilda befattningshavare samråder med studentrepresentanter i god tid före slutförandet av beredningen eller före beslutet. Om det finns utrymme för anteckningar om samråd på högskolans beslutsblanketter är risken mindre för att samrådet glöms bort.¹

Högskolan har svarat att man säkerställer att denna regel följs bland annat genom att handläggare vid beredning och inför beslut samråder med studenterna i enlighet med vad som anges i Styrelsens organisations- och beslutsordning samt i Handläggarhandboken. Vidare initierar högskolan regelbunden kommunikation mellan studentrepresentanter och rektor, akademichef och enhetschef angående frågor som berör studenternas situation.

I dokumentet Styrelsens organisations- och beslutsordning (7 kap. 8 §) anges följande.

Av 2 kap. 14 § högskoleförordningen (1993:100) framgår, att i de fall beslut som har betydelse för utbildningen och studenternas situation inte ska fattas av eller beredning genomföras av ett organ utan av en enskild beslutsfattare, ska information lämnas till och samråd ske med studentrepresentant i god tid före beslut respektive slutförande av beredningen. Beslutsfattare ansvarar för att så sker. I beslutsunderlaget ska tydligt framgå om och i så fall hur information lämnats samt hur samråd har skett.

¹ Högskolans regler i praktiken – erfarenheter från Högskoleverkets tillsynsbesök 1998-2012, s. 11

Kommentar

Vägledande princip är att vid osäkerhet om beslutet berör utbildning eller studenternas situation ska information alltid lämnas samt samråd alltid ske.

UKÄ konstaterar att lärosätet i dokumentet har tydliggjort studenternas rätt till representation när en person fattar beslut. Ämbetet anser också att det av innehållet i dokumentet och av högskolans svar framstår som att lärosätets åtgärder för studentinflytande är ändamålsenliga när en enda person bereder eller fattar beslut.

Stickproven

UKÄ har granskat studentrepresentationen i de utvalda organen och konstaterar att studenterna har rätt att vara representerade i samtliga organ. Av stickproven framgår att det finns vakanser bland annat i Lokala arbetsmiljökommittén, Samarbetsgruppen för rättssäker examination och i Akademirådet för vård, arbetsliv och välfärd. UKÄ noterar att dessa vakanser stämmer överens med de uppgifter som studentkåren har lämnat om att studentinflytandet fungerar bra på central nivå, men att det finns svårigheter i att hitta studentrepresentanter till poster i akademi- och sektionsledning.

Kurs- och utbildningsplaner

Bakgrund

All utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska bedrivas i form av kurser. Kurser får sammanföras till utbildningsprogram. För varje kurs ska det finnas en kursplan och i den ska följande anges: kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och övriga föreskrifter som behövs. För ett utbildningsprogram ska det finnas en utbildningsplan. I utbildningsplanen ska anges vilka kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 13–17 §§ högskoleförordningen, HF.

Före den 1 januari 2011 innehöll högskoleförordningen mer detaljerade krav på innehållet i kurs- och utbildningsplanerna. Planerna skulle utöver nuvarande krav ange bland annat när planen eller en ändring av den skulle börja gälla och de övergångsbestämmelser som behövdes.

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) fastställde med anledning av avregleringen 2011 rekommendationer om bland annat innehållet i kurs- och utbildningsplaner för sina medlemmar, REK 2011:1, dnr 10/118. De uppgifter som högskolorna tidigare varit skyldiga att skriva in i sina kurs- och utbildningsplaner rekommenderade SUHF även borde ingå i planerna efter förordningsändringen.

Kursplaner och utbildningsplaner är grundläggande styrdokument för ett lärosäte och är viktiga i såväl pedagogiskt som rättsligt hänseende.

De regler som anges i kurs- och utbildningsplaner är föreskrifter i den mening som avses i 8 kap. regeringsformen. Reglerna i planerna är alltså av samma karaktär som lagar beslutade av riksdagen och förordningar beslutade av regeringen. Det innebär att reglerna är bindande, gäller generellt och måste följas av såväl lärosätens personal som studenter.

I ESG standard 1.2 om utformning och inrättande av utbildningar anges bland annat att lärosätena ska ha processer för utformningen och inrättandet av utbildningar. Den examen som en utbildning leder till ska vara tydligt specificerad. Av riktlinjerna till standarden framgår bland annat att utbildningarna ska innehålla uppgifter om studenternas förväntade arbetsinsats, till exempel uttryckt i ECTS.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt högskolan att besvara följande frågor om kurs- och utbildningsplaner:

1. Har lärosätet beslutat om egna regler för vad kurs- och utbildningsplaner ska innehålla utöver vad som anges i högskoleförordningen? Bifoga i så fall dessa regler.
2. Hur har beslut om fastställande av kurs- och utbildningsplaner delegerats inom lärosätet? Bifoga arbetsordningen.
3. Hur säkerställer lärosätets ledning att kursplaner och utbildningsplaner innehåller de uppgifter som anges i högskoleförordningen och eventuella lokala regler?

UKÄ har upplyst högskolan om att granskningen kommer att göras genom att UKÄ stickprovsvis väljer ut ett antal kurser och program för att undersöka hur högskolan följer bestämmelserna om kurs- och utbildningsplaner för de utvalda kurserna och programmen. Högskolan ombads att bifoga listor över samtliga kurser som genomfördes höstterminen 2016 och samtliga utbildningsprogram som fanns vid lärosätet den terminen.

Utifrån högskolans listor har UKÄ valt ut tio kurser och fem program.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse att:

- planerna har fastställts i god tid innan utbildningen startar
- tidpunkt för ikraftträdande anges i planerna
- planerna innehåller det som anges i högskoleförordningen och eventuella lokala regler
- det går att utläsa av utbildningsplanen vilken examen utbildningen leder till
- examinationsformerna regleras tydligt i kursplanerna.

Högskolans svar

Högskolan i Borås har svarat bland annat följande.

Högskolans egna regler avseende kurs- och utbildningsplaner

Högskolan har ett pågående förbättrings- och implementeringsarbete avseende utbildnings- och kursplaner. Implementeringen av den nya riktlinjen, Vägledning för utformning av utbildningsplan, sker successivt och ska vara helt genomförd i samband med antagningen till högskolans utbildningsprogram hösten 2018. Implementeringen av den nya riktlinjen, Vägledning och regler för utformning av kursplan, sker successivt och ska vara helt genomförd i samband med kurstillfällena med start hösten 2018.

Beslut om fastställande av kurs- och utbildningsplaner

Enligt 3 kap. 12 § Styrelsens organisations- och beslutsordning ska den utbildning på grundnivå och avancerad nivå som högskolan anordnar bedrivs av akademier, om inget annat beslutats av styrelsen för högskolan.

Enligt 5 kap. 7 § i Styrelsens organisations- och beslutsordning har de två nämnderna, Forsknings- och utbildningsnämnden och Nämnden för konstnärlig forskning- och utbildning, befogenhet att fastställa utbildnings- och kursplaner vid högskolan. Nämnderna är kollegialt valda organ där studenterna har rätt att vara representerade. Nämnderna har enligt 3 kap. 6 samt 11 §§ Styrelsens organisations- och beslutsordning möjlighet att inrätta utskott. Forsknings- och utbildningsnämnden har inrättat fem utbildningsutskott till vilka nämnden har delegerat befogenhet att fastställa kurs- och utbildningsplaner. Nämnden för konstnärlig forskning- och utbildning har inte inrättat några utskott. Nämnden för konstnärlig forskning- och utbildning har dock gemensamt med Forsknings- och utbildningsnämnden fastställt styrdokumenterna avseende utformningen av utbildnings- och kursplanerna. I grunden gäller regelverket lika för all utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Dock skiljer sig någon detalj till exempel dispositionen av examens- respektive kursmålen i utbildnings- och kursplaner inom det konstnärliga området.

Ledningens säkerställande av att kursplaner och utbildningsplaner innehåller de uppgifter som anges i högskoleförordningen och eventuella lokala regler

Högskolan har i styrdokumentet Vägledning för beredning av ärende till utbildningsutskotten vid Högskolan i Borås fastställt ett antal grundläggande principer vilka är vägledande för beredning av beslutsunderlag avseende bland annat utbildnings- och kursplaner. Med beredning innefattas förankringsarbete med berörda lärare, chefer och övrig personal, samt framtagande av beslutsunderlag. Vägledningen tydliggör även ansvarsfördelningen mellan nämnder/utskott, akademierna och verksamhetsstödet. Högskolans akademier har utifrån dessa vägledande principer tagit fram mer utförliga rutinbeskrivningar och mallar för arbetet. Ansvarig för beredning och förslag till nya och/eller reviderade utbildnings- och kursplaner är högskolans tre akademier. Akademierna har utifrån ovan nämnda vägledning fastställt beredningsrutiner för verksamheten.

Förändringar i utbildningsplaner ska följa det styrdokumentet, Handläggningsordning för revidering av utbildningsplan på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Borås. Detta styrdokument reglerar och vägleder den beredande instansen avseende förändringar av detta slag.

Framförhållning avseende fastställande av kurs- och utbildningsplaner – definition av ”i god tid”

I vägledningarna för utbildningsplan respektive kursplan finns det uppställda riktlinjer som tydligt stipulerar när en utbildning eller kurs måste vara fastställd. Först när planen är fastställd blir utbildningen eller kursen sökbar. Detsamma gäller för registrering på kurs då en sådan åtgärd förutsätter att kursplanen är fastställd. Kurser som ingår i utbildningsprogram och som inte kräver en ansökan från studenten ska ha en fastställd kursplan senast tio veckor före kursstart.

Bifogade dokument

Högskolan i Borås har bifogat följande dokument: Vägledning för utformning av utbildningsplan (dnr 597-12-502), Vägledning för utformning av utbildningsplan, (dnr 392-06-510), Vägledning och regler för utformning av kursplan, (dnr 339-15), Vägledning för utformning av kursplan, (dnr 393-06-510), Riktlinjer för klassificering av kurser i utbildningsområde, Riktlinje för successiv fördjupning inom ett huvudområde, Styrelsens organisations- och beslutsordning, Forsknings- och utbildningsnämndens organisations- och beslutsordning vid Högskolan i Borås, Vägledning för beredning av ärende till utbildningsutskotten vid högskolan i Borås, Rutin för beredning av ärenden till utbildningsutskott vid Akademin för textil, teknik och ekonomi (A1), Rutin för kursplanearbete vid Akademin för vård, arbetsliv och välfärd för utbildningar inom vård (A2), Rutin för beredning av ärenden till utbildningsutskott vid Akademin för Bibliotek, information, pedagogik och IT (A3) samt Handläggningsordning för revidering av utbildningsplan på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Borås.

Högskolan har även kommit in med de begärda stickproven, tio kursplaner och fem utbildningsplaner.

Studentkårens svar

När det gäller framtagning av nya kurser eller revidering av kursplaner och utbildningsplaner finns studenterna med i processen på alla högskolans sektioner (i respektive utbildningsutskott) och dessutom i den övergripande nämnden.

Universitetskanslersämbetets bedömning

UKÄ gör följande bedömning.

Planerna har fastställts i god tid innan utbildningen startat

Regler i kursplaner och utbildningsplaner syftar bland annat till att informera om vad som gäller för en kurs respektive ett program. Av högskoleförordningen framgår även att kraven på särskild behörighet ska anges i kurs- och utbildningsplaner. Utgångspunkten är därför att kursplaner och utbildningsplaner ska beslutas och finnas tillgängliga i god tid innan utbildningen startar, men några regler för när planerna ska vara beslutade finns inte. UKÄ har vid sin granskning utgått från att kurs- och utbildningsplaner bör vara fastställda och tillgängliga senast den dag som kursen eller programmet öppnar för anmälan.

Högskolan har, efter att UKÄ har remitterat ett utkast av rapporten, anfört bl.a. följande. Då tidpunkt för fastställande idag inte regleras i lag eller förordning har högskolan tagit fram lokala regler och rutiner som reglerar och säkerställer god framförhållning samt att fastställda planer är av hög kvalitet. UKÄ har i utkastet till rapporten angett att alla kurs- och utbildningsplaner – utan undantag – ska vara fastställda och tillgängliga senast den dag kursen eller programmet öppnar för anmälan. Högskolan anser att om en sådan tolkning ska gälla, måste den föregås av en problematisering inom sektorn kring vilka konsekvenser det skulle innebära. Högskolan har tolkat 7 kap. 1 § högskoleförordningen som så att studenterna blir antagna till en kurs eller ett utbildningsprogram och att det i det senare fallet är utbildningsplanen som ska vara fastställd vid tid för ansökan. Högskolans lokala regler speglar detta synsätt.

UKÄ vill ha ett bredare underlag för sin bedömning av lämplig tidpunkt, för när kurs- och utbildningsplaner bör vara fastställda och tillgängliga, än vad denna pilotstudie ger. Ämbetet kommer därför att utreda frågan vidare i annat sammanhang för att ge fler lärosäten och studentorganisationer möjlighet att lämna synpunkter.

Ämbetet har undersökt om kurs- och utbildningsplanerna har fastställts i god tid (senast den dag som kursen eller programmet öppnar för anmälan). I granskningen har ämbetet utgått från det fastställandedatum som angetts i respektive kurs- och utbildningsplan. Granskningen av kursplanerna visar att sex av tio planer (Barn, kultur och kommunikation – i ett förskoledidaktiskt perspektiv, Textproduktion 2, Klinisk omvårdnad: Somatisk hälsa, ohälsa och sjukdom, Arbetslivets framväxt, Examensarbete med inriktning mot ambulanssjukvård samt Bibliometrins grunder) inte har fastställts i god tid.

UKÄ har även granskat utbildningsplanerna och kan konstatera att samtliga planer har fastställts i god tid.

Tidpunkt för ikraftträdande anges i planerna

UKÄ instämmer i SUHF:s rekommendation om att det i kurs- och utbildningsplaner bör anges när planen eller ändringen av den börjar gälla. UKÄ anser således

att det är lämpligt att i kurs- och utbildningsplanerna ange tidpunkten för när de träder i kraft såsom det tidigare också krävdes (före den 1 januari 2011).

UKÄ konstaterar att det i samtliga granskade kurs- och utbildningsplanerna anges när planerna har trätt i kraft.

Planerna innehåller det som anges i högskoleförordningen och lokala regler

I en kursplan ska följande anges kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och de övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 15 § HF.

I de kursplaner som UKÄ har granskat anges kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och de övriga föreskrifter som behövs. UKÄ konstaterar att kursplanerna därmed innehåller det som krävs enligt 6 kap. 15 § HF.

I utbildningsplanen ska följande anges: kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 17 § HF. I de utbildningsplaner som UKÄ har granskat anges de kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och de övriga föreskrifter som behövs. UKÄ konstaterar att utbildningsplanerna innehåller det som krävs enligt 6 kap. 17 § HF.

Enligt högskolans lokala regler, Vägledning för utformning av utbildningsplan 2014-03-12 samt Vägledning och regler för utformning av kursplan vid Högskolan i Borås 2015-08-26, har lärosätet beslutat att följa SUHF:s rekommendationer om kursplaner, utbildningsplaner och betygssystem, REK 2011:1. UKÄ konstaterar att de två dokumenten, Vägledning för utformning av utbildningsplan 2014-03-12 samt Vägledning och regler för utformning av kursplan vid Högskolan i Borås 2015-08-26, innehåller regler som motsvarar de rekommendationer SUHF har utfärdat. Vidare kan UKÄ genom den granskning som gjorts konstatera att kurs- och utbildningsplanerna innehåller det som anges i vägledningarna angående SUHF:s rekommendationer.

Det går att utläsa av utbildningsplanen vilken examen utbildningen leder till

Enligt 6 kap. 17 § HF ska det i utbildningsplanen anges de övriga föreskrifter som behövs. I ESG standard 1.2 om utformning och inrättade av utbildningar anges bland annat att den examen som en utbildning leder till ska vara specificerad. Mot denna bakgrund anser UKÄ att det i utbildningsplanen behöver anges vilken examen utbildningen leder till.

UKÄ konstaterar att det i samtliga utbildningsplaner anges vilka examina utbildningarna leder till. UKÄ finner att detta är positivt då det stämmer överens med det som anges i ESG:s standard och att det i utbildningsplanen ska anges de övriga föreskrifter som behövs.

Examinationsformerna regleras tydligt i kursplanerna

Enligt 6 kap. 15 § HF ska formerna för bedömningen av studenternas prestationer anges i kursplanen. Regler i kursplaner om bland annat examinationsform utgör grunden för examinatorns myndighetsutövning, när hon eller han fattar beslut om betyg. Reglerna har också till syfte att informera studenten om vad som gäller för en

särskild kurs. Mot denna bakgrund är det viktigt att kursplanens regel om examinationsform är tydlig.

UKÄ har granskat examinationsformerna i de utvalda kursplanerna och bedömer att de uppfyller kravet i högskoleförordningen om att formerna för att bedöma studenternas prestationer ska anges i kursplanerna.

Kursvärderingar

Bakgrund

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter. Högskolorna ska verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Det framgår bland annat av 1 kap. 4 och 4 a §§ högskolelagen.

Högskolan ska ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av högskolan. Högskolan ska sammanställa kursvärderingarna samt informera om resultatet och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska hållas tillgängliga för studenterna. Det framgår av 1 kap. 14 § högskoleförordningen.

I ESG standard 1.9 anges följande. Lärosätet ska kontinuerligt följa upp och regelbundet granska utbildningarna för att säkerställa att studenterna uppnår uppsatta mål och att utbildningarna motsvarar studenternas och samhällets behov. Granskningarna ska leda till kontinuerlig förbättring av utbildningarna. Åtgärder som planeras eller genomförs till följd av en granskning ska kommuniceras till samtliga berörda.

Av riktlinjerna till standard 1.9 framgår att regelbunden uppföljning, granskning och revidering av utbildningarna innefattar utvärdering av bland annat studenternas förväntningar, behov och nöjdhet när det gäller utbildningen.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett högskolan att besvara ett antal frågor om kursvärderingar.

A. Genomförande och sammanställning av kursvärderingar

A.1 Vilka åtgärder vidtar lärosätet för att säkerställa att kursvärderingar genomförs och sammanställs? Finns rutiner, riktlinjer eller liknande dokument om kursvärderingar som är gemensamma för hela lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

A.2 Genomför lärosätet kursvärderingar för verksamhetsförlagda kurser?

A.3 Genomför lärosätet kursvärderingar för examensarbetskurser?

B. Information om resultatet och eventuella beslut om åtgärder

B.1 Vilka åtgärder vidtar lärosätet för att säkerställa att studenterna informeras om resultatet och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingar? Finns rutiner, riktlinjer eller liknande dokument om information om resultat som är gemensamma för hela lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

B.2 På vilket sätt hålls sammanställningarna av kursvärderingarna tillgängliga? Är sammanställningarna tillgängliga för alla studenter? Informeras studenterna om var sammanställningarna finns? I så fall hur?

B.3 Får de studenter som utvärderat kursen ta del av kursvärderingens resultat och eventuella åtgärder? I så fall hur? Får studenterna i samband med kursstarten del av resultatet från den föregående kursens kursvärdering och eventuella åtgärder? I så fall hur?

C. Utveckling av utbildningar

Syftet med kursvärderingarna är att de ska leda till förbättringar och utveckling av utbildningarna. Ge om möjligt exempel där studenternas erfarenheter och synpunkter lett till åtgärder och kursens utveckling och förbättring.

Stickprov

UKÄ har informerat om att avsikten är att stickprovsvis undersöka hur högskolan har följt reglerna om kursvärderingar för de kurser som genomfördes under höstterminen 2016 och att UKÄ därför kommer att välja ut ett antal kurser och be lärosätet redogöra för hur reglerna har följts för dessa kurser.

UKÄ har därefter informerat högskolan om att granskningen kommer att avse de tio kurser som valts ut i frågan om kurs- och utbildningsplaner.

UKÄ har bitt högskolan bifoga sammanställningar av kursvärderingar för de tio kurserna. UKÄ har även bitt högskolan redogöra för hur reglerna om kursvärderingar har följts för de tio kurserna genom att svara på

- om sammanställningar saknas för någon kurs ge en förklaring till det.
- hur sammanställningarna hållits tillgängliga för studenterna.
- hur högskolan informerat om resultatet och eventuella beslut om åtgärder som föranletts av kursvärderingarna samt vilka studenter som informerats.

Högskolans svar

Högskolan har svarat följande på frågorna.

Genomförande och sammanställning av kursvärderingar

Högskolan i Borås har ett övergripande och gemensamt styrdokument som heter Policy för kursvärderingsarbetet vid Högskolan i Borås. I styrdokumentet anges att varje utbildningsenhet (akademi) ska ha en plan eller riktlinje för utvärderingsarbetet där ansvarsfördelningen mellan olika nivåer och aktörer klarläggs. Högskolan i Borås genomför kursvärderingar för verksamhetsförlagda kurser och för examensarbetskurser. Kursvärderingarna för dessa kurser följer den övergripande policyn.

Information om resultatet och eventuella beslut om åtgärder

Enligt styrdokumentet Policy för kursvärderingsarbetet vid Högskolan i Borås ansvarar kursansvarig för att informera studenter om resultatet och eventuella åtgärder. Kursansvarig ansvarar för att sammanställningen av kursvärderingen (kursrapport) görs tillgänglig för berörda studenter och informerar studenterna om var kursrapporterna finns. Vid kursintroduktionen informeras om var kursrapporterna finns. Information om detta kan även ges under kursens gång eller vid klassmöten med programansvarig. I vissa fall finns informationen även i studiehandledningen. Kursrapporten läggs i lärplattformen PingPong och/eller på Kurs- och programtorget. De kursrapporter som publiceras på Kurs- och programtorget kan alla studenter ta del av. I övrigt kan endast de studenter som antagits till den specifika utbildningen ta del av kursrapporterna.

Akademien för bibliotek, information, pedagogik och IT har avseende tillgänglighetsgörandet i PingPong och på webbsidan uppmärksammat att det i vissa fall kan vara svårt för studenterna att hitta kursrapporterna, eftersom de inte alltid är publicerade i anslutning till den kurs studenterna gått utan i anslutning till nästa kursomgång. Med

anledning av detta tillser akademien att studenterna ges tillgång till kursrapporterna genom till exempel utskrifter som ges i samband med kursstart, muntlig genomgång i samband med kursstart och publicering i PingPong.

Utveckling av utbildningar

Reflektioner över vad som framkommit i kursrapporter diskuteras av berörda lärare och vid behov vidtas revideringar av kursplan. Exempel på förändringar med anledning av vad som framkommit i kursrapporter är: förändrad examinationsform och upplägg mellan teori och VFU veckor, förändring av kurslitteratur, förändrade undervisningsformer till exempel mer föreläsningstid istället för seminarier och tvärtom, utdelning av powerpointbilder i stencilform i början av föreläsningen och fler föreläsare.

Högskolan i Borås har även bifogat två kursrapporter från HT2016 med exempel på förändringar utifrån studenternas synpunkter.

Bifogade handlingar

Högskolan i Borås har bifogat följande dokument: Policy för kursvärderingsarbetet vid Högskolan i Borås, Rutin för kursutvärderingsarbete vid Institutionen för vårdvetenskap (institutionen har bytt namn till akademien för vård, arbetsliv och välfärd), Regler och rutiner för kursutvärdering vid BHS (BHS har bytt namn till akademien för bibliotek, information, pedagogik och IT) samt rutin för publicering av kursrapporter vid sektionen för BoI och Körschema för kurs vid institutionen Ingenjörshögskolan (institutionen har bytt namn till akademien för textil, teknik och ekonomi). Vidare har högskolan i sitt svar hänvisat till länkar på hemsidan där kursrapporterna kan tillgängliggöras.

Stickprov

Högskolan i Borås har kommit in med en redogörelse för samtliga tio kurser.

Studentkårens svar

Högskolan i Borås har svarat att kursvärderingar genomförs och att det är ansvarig lärare som ska tillgängliggöra rapporten till berörda studenter. Det sker dock i mycket varierad omfattning. Det är i ytterst få kurser som berörda studenter får reda på var de kan hitta kursvärderingen (kursrapporten) eller får informationen muntligen. Studentkårens erfarenhet från sin representation i utbildningsutskotten är att det är en liten andel av de kursansvariga som genomför en kursrapport och delger den till studenterna.

Universitetskanslersämbetets bedömning

UKÄ gör följande bedömning.

Hantering av kursvärderingar

UKÄ konstaterar att Högskolan i Borås har ett övergripande gemensamt styrdokument för kursvärderingar, Policy för kursvärderingar. Därtill har lärosätets tre akademier egna styrdokument om kursvärderingar. I dessa dokument behandlas bland annat frågan om genomförande av kursvärderingar, sammanfattningar av kursvärderingar, förslag till förändringar och ansvar för återkoppling till studenterna.

Högskolan i Borås har i sitt svar uppgett bland annat följande. Lärosätet genomför kursvärderingar för verksamhetsförlagda kurser och för examensarbetskurser. Det är

de kursansvariga som ansvarar för att informera studenterna om resultatet av kursvärderingarna och eventuella åtgärder. Kursansvarig ansvarar även för att sammanställningen görs tillgänglig för berörda studenter, vilket bland annat sker via lärplattformen PingPong och på Kurs-och programtorget, samt att informera berörda studenter var kursrapporten finns. Några exempel på förändringar med anledning av vad som framkommit i kursrapporter är: examinationsform, kurslitteratur och undervisningsform.

Efter en genomgång av högskolans svar och bifogade dokumentet anser UKÄ att högskolan har vidtagit åtgärder för att säkerställa att reglerna om kursvärderingar följs.

Stickprov

UKÄ har gått igenom stickproven avseende de tio kurserna och gör följande bedömning.

Sammanställningar

UKÄ konstaterar att sammanställningar har gjorts i åtta av de tio granskade kurserna. De kurser där det fattas sammanställningar är Examensarbete i maskinteknik och Väveriteknik. Avseende kursen Examensarbete i maskinteknik har Högskolan i Borås anfört bland annat följande.

Efter varje läsår har kursen utvärderats genom att kollegiet har diskuterat kring utvärderingsprocessen och hanterandet av densamma. Studenternas input har kommit genom att respektive handledare lyssnat av vad som varit bra och vad som varit mindre bra. Det har inte lagts ut någon enkät mycket på grund av att det är sista kursen och det bedömts vara svårt att få svar från studenterna.

Det är viktigt att göra kursvärderingar även vid examensarbetskurser (se rapporten Högskolans regler i praktiken, s. 14). UKÄ anser att den omständigheten att en handledare lyssnar av vad som varit bra och mindre bra, inte motsvarar de krav som ställs i 1 kap. 14 § HF. Nämligen att högskolan ska ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av högskolan. Mot denna bakgrund anser UKÄ att det för kursen Examensarbete i maskinteknik saknas både en kursvärdering och en sammanställning.

När det gäller kursen i Väveriteknik har Högskolan i Borås anfört bland annat följande.

Sammanställning i kursrapport har inte gjorts. Kursansvarig gör en muntlig genomgång med studenterna i samband med den sista föreläsningen i kursen. Vid detta tillfälle får samtliga studenter som vill komma till tals och det brukar resultera i många konkreta synpunkter på kursinnehåll, laborationer m.m. Dessa synpunkter anammas och tas med till nästa kursplanering och upplägg. Genom att göra utvärderingen med samtliga studenter närvarande skapas också en tillgänglighet för alla att ta del i de olika synpunkterna som förs fram.

I rapporten Högskolans regler i praktiken (s. 14) har UKÄ uttalat att även muntliga kursvärderingar ska dokumenteras och sammanställas. Mot bakgrund av lärosätets svar anser UKÄ att det för kursen Väveriteknik har gjorts en kursvärdering men att denna inte har dokumenterats och sammanställts.

Hur har sammanställningarna hållits tillgängliga för studenterna?

UKÄ kan genom sin granskning konstatera att i fem av de åtta stickproven där det gjorts en sammanställning av kursvärderingarna, så har dessa hållits tillgängliga på Kurs- och programtorget eller på den för kursen aktuella lärplattformen. I resterande tre kurser (Engelska för grundlärare med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, Professionell försäljning och Bibliometrins grunder) har sammanställningen inte hållits tillgänglig för studenterna.

Information om resultaten och åtgärderna

Enligt 1 kap. 14 § HF ska högskolan sammanställa kursvärderingarna samt informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska hållas tillgängliga för studenterna.

UKÄ har i rapporten Högskolans regler i praktiken (s. 16) uttalat att återkopplingen bör gälla både de studenter som svarat på enkäterna och de som kommer att börja kursen. Dessutom måste en återkoppling innebära att studenterna blir informerade om eventuella åtgärder som vidtagits med anledning av kursvärderingarna, det vill säga att högskolan på något sätt har beaktat de synpunkter som lämnats. Då blir det meningsfullt att lägga ner möda på att göra kursvärderingar, oavsett vilken teknik som används.

Högskolan i Borås har kommit in med en kursrapport/kursutvärdering för åtta kurser. Dessa rapporter/utvärderingar innehåller bland annat en sammanfattning av kursvärderingen från studenterna och lärarna samt förslag till förändringar i kursen. UKÄ har gått igenom rapporterna/utvärderingarna och kan konstatera att i samtliga fall har lärosätet lyft eventuella förslag till förändringar av kursen utifrån de reflektioner som lärare och studenter har gjort. Exempel på förändringar som föreslås avser bland annat mål, innehåll, arbetsformer, litteratur, examination, organisation av kursen och kurslagssammansättning.

Högskolan i Borås har i fem av de åtta granskade kurserna informerat om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna genom att kursrapporten/utvärderingen publicerats på Kurs- och programtorget och på den för kursen aktuella lärplattformen. UKÄ är positiv till att lärosätet i kursrapporterna och kursutvärderingarna tar fram förslag till förändringar utifrån de synpunkter som studenterna har framfört och håller dessa tillgängliga för studenterna. Ämbetet noterar dock att lärosätet i tre fall har brustit när det gäller att informera studenterna.

I detta sammanhang vill UKÄ särskilt lyfta hanteringen av kursvärderingen i en av de granskade kurserna, Klinisk omvårdnad: Somatisk hälsa, ohälsa och sjukdom. I sitt svar har lärosätet uppgett att studenterna har informerats om kursvärderingens resultat i den kursrapport som publicerats på Kurs- och programtorget. Därutöver har studenterna fått muntlig återkoppling angående kursvärderingen vid tentamensgenomgången och på introduktionsdagen för nystartad kurs har lärosätet gått igenom den senaste kursvärderingen. UKÄ konstaterar att lärosätet i detta fall både dokumenterat och publicerat resultatet samt gett muntlig information till de studenter som läst kursen och till de nya studenterna. UKÄ är positiv till hur Högskolan i Borås har hanterat kursvärderingen och hur lärosätet har informerat studenterna om resultaten av kursvärderingen för den aktuella kursen.

Sammanfattande synpunkter

UKÄ har ovan konstaterat att Högskolan i Borås har vidtagit åtgärder för att säkerställa att reglerna om kursvärderingar följs. UKÄ anser dock, efter genomgången av stickproven, att det finns vissa brister i efterlevnaden av reglerna på några kurser. Brister avser att genomföra, dokumentera och sammanställa kursvärderingar. Därtill finns det brister avseende hur sammanställningarna av kursvärderingarna hålls tillgängliga för studenterna.

När det gäller resultatet av kursvärderingarna har lärosätet i kursrapporterna och kursutvärderingarna tagit fram förslag till förändringar av kursen utifrån synpunkterna som i kursvärderingen, vilket UKÄ är positiv till. I fem av åtta kurser har studenterna även informerats om de föreslagna förändringarna med anledning av kursvärderingen. Ämbetet noterar dock att det i några fall finns brister när det gäller lärosätets information till studenterna. I en av de granskade kurserna har UKÄ ställt sig positiv till hanteringen av kursvärderingen och informationen till studenterna om resultaten av kursvärderingen. I den aktuella kursen hade lärosätet både dokumenterat och publicerat resultatet samt gett muntlig information till de studenter som läst kursen och till de nya studenterna.

UKÄ noterar att de brister som framkommit i granskningen stämmer överens med studentkårens uppgifter om att kursvärderingar genomförs i varierad omfattning och att studenterna inte alltid får ta del av kursvärderingarna. Mot denna bakgrund anser UKÄ att Högskolan i Borås bör vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att reglerna om kursvärderingar efterföljs.

Anställning av personal

Bakgrund

Förutom de allmänna arbetsrättsliga reglerna gäller för anställning inom staten bestämmelserna i regeringsformen (1974:152), lagen om offentlig anställning (1994:260) och anställningsförordningen (1994:373), AF. Dessutom gäller vid anställning som lärare på universitet eller högskola 4 kap. högskoleförordningen. Lärosätets styrelse ska själv besluta om en anställningsordning. Detta enligt 2 kap. 2 § första stycket 9 högskoleförordningen, HF.

När det gäller information om lediga anställningar gäller bestämmelserna i anställningsförordningen, AF. Bland annat ska en myndighet som avser att anställa en arbetstagare på något lämpligt sätt informera om detta så att de som är intresserade av anställningen kan anmäla det till myndigheten inom en viss tid. Någon information behöver inte lämnas, om särskilda skäl talar mot det (6 §). Information om myndighetens beslut om anställning ska, med några undantag, lämnas på myndighetens anslagstavla. Sådan information ska bland annat innehålla uppgifter om vad som gäller i fråga om överklagande. Det framgår av 7 och 8 §§ AF.

Om en grupp personer ska lämna förslag på sökande som bör komma i fråga för en anställning som lärare, ska kvinnor och män vara jämställt representerade i gruppen. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Detta anges i 4 kap. 5 § HF. Vid anställning av en professor ska sakkunnigbedömning om de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövligt för prövningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Detta framgår av 4 kap. 6 § HF.

I ESG standard 1.5 om undervisande personal anges bland annat att rättvisa och transparenta processer för rekrytering ska tillämpas. I riktlinjerna för standarden upprepas att lärosätena ska ha och följa tydliga, transparenta och rättvisa processer för rekrytering av personal.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett högskolan att bifoga den senast beslutade anställningsordningen och redogöra för hur den hålls tillgänglig. Dessutom ombads högskolan att bifoga en lista över samtliga anställningsbeslut som fattats under perioden 1 oktober 2016–31 mars 2017.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse att

- reglerna i högskolans anställningsordning är förenliga med reglerna om information i 6–8 §§ anställningsförordningen (1994:373) och om jämställdhet i 4 kap. 5 och 6 §§ högskoleförordningen.
- de utvalda anställningsärendena har hanterats i enlighet med bestämmelserna i nämnda regler.

Stickproven

Högskolan i Borås har även bifogat en lista på anställningsbeslut under perioden 1 oktober 2016 till 31 mars 2017. Från listan som högskolan fogat till sitt svar har UKÄ valt ut sjutton anställningsärenden; fem professorsanställningar (inklusive adjungerad professor), åtta lektorsanställningar och fyra övriga anställningar.

I samtliga ärenden har högskolan ombetts besvara följande frågor:

1. Hur högskolan har informerat om de lediga anställningarna. Högskolan ska om möjligt bifoga dokumentation som stöder det, exempelvis annonsen.

Om högskolan i något ärende inte har informerat om den lediga anställningen ska högskolan motivera varför det inte gjorts.

2. Om högskolan har informerat om anställningsbesluten på högskolans anslagstavla ska högskolan bifoga det dokument som anslagits. Om högskolan inte har informerat om anställningsbesluten ska högskolan motivera det.

3. Kvinnor och män ska vara jämställt representerade i de ärenden där högskolan har haft en grupp personer som lämnat förslag på sökande som bör komma i fråga för anställningen.

- a) Högskolan ska redogöra för hur högskolan har gjort i de olika anställningsärendena. Det vill säga ange när man haft en beslutsgrupp och hur många kvinnor och män som ingått i gruppen.
- b) För de fall kvinnor och män inte är jämställt representerade i gruppen ska högskolan ange de synnerliga skälen till det.

Högskolans svar

Högskolan i Borås har inkommit med anställningsordningen och redogjort för att den finns tillgänglig på högskolans hemsida och hänvisat till ett flertal länkar där anställningsordningen finns publicerad. Lärosätet har även kommit in med en sammanställning över anställningsärendena och anfört bland annat följande.

Information om lediga anställningar

Samtliga lediga anställningar har utannonserats förutom de adjungerade professorsanställningarna. Huvudregeln är att lediga anställningar alltid utannonseras på högskolans hemsida och officiella anslagstavla. Anställningar som är längre än sex månader annonseras också på Arbetsförmedlingen.

De tre ärenden som gäller adjungerade professorer är förlängningar av anställningar som pågått under flera år. När det gäller adjungerade professorer finns möjlighet till undantag från annonsering i högskolans lokala styrdokument Regler vid rekrytering och befordran av lärare.

Information om anställningsbeslut

I samtliga anställningsärenden finns anställningsbeslut som har anslagits på högskolans anslagstavla.

Jämställd representation

För läraranställningar finns det två anställningsutskott, ett för konstnärliga anställningar och ett för övriga anställningar. Anställningsutskotten ansvarar, efter delegation från Forsknings- och utbildningsnämnden respektive Nämnden för konstnärlig forskning- och utbildning, för beredning av rekrytering och befordran av lärare. Utskotten har befogenhet och ansvar att fatta beslut om anställningsprofil för lärare, exklusive professor, förslag på sakkunniga samt förslag på vem som ska anställas/befordras. Detta gäller tillsvidareanställningar. Ordförande, ledamöter samt studentrepresentanter som ingår i anställningsutskotten utses för viss period och anställningsutskotten har en jämn könsfördelning. Sex av de sjutton granskade anställningsärendena har hanterats av utskotten. Även de adjungerade professorsanställningarna har hanterats av utskotten, dock enbart inför den första anställningsperioden. Högskolan tillämpar i övrigt inte beslutgrupp eller motsvarande vid rekrytering.

När det gäller anställning av professor så ska, enligt högskolans regelverk, två sakkunniga bedöma de sökande om det inte uppenbart är obehövligt för prövning av skickligheten och både män och kvinnor ska vara representerade om inte synnerliga skäl föreligger (se Anställningsordning). Högskolan har haft ett sakkunnigförfarande vid tillsättning av båda professorsanställningarna, en kvinna och en man har varit sakkunniga i varje ärende.

Gällande de adjungerade professorerna skedde sakkunnigförfarandet i samband med den första anställningsperioden. Det finns därmed inga sakkunnigutlåtanden för de tre förlängningarna som är med i granskningen.

Fyra av universitetslektorerna har anställts tills vidare. I två av dessa rekryteringar genomfördes inte någon sakkunnigbedömning utan hänvisning gjordes till tidigare sakkunnigutlåtanden. I en av rekryteringarna var det två kvinnor som var sakkunniga. I det fallet hade två män tillfrågats men tackat nej och då det råder en övervikt av kvinnor inom området är det försvarbart att de sakkunniga var kvinnor. Det fanns även ett stort behov av att tillsätta tjänsten och avsluta ärendet så snart som möjligt. I den fjärde rekryteringen var en man och en kvinna sakkunniga.

Inhämtade dokument

Högskolan i Borås har i sitt svar hänvisat till dokumentet Regler vid rekrytering och befordran av lärare. UKÄ har därför hämtat in dokumentet från lärosätets webbplats.

Studentkårens svar

Studentkåren i Borås har inte lämnat några kommentarer i denna del.

Universitetskanslersämbetets bedömning

UKÄ gör följande bedömning.

Anställningsordningen ska beslutas av styrelsen och finnas tillgänglig

Enligt 2 kap. 2 § första stycket 9 HF ska lärosätets styrelse själv besluta om en anställningsordning.

Den nuvarande regleringen i högskoleförordningen om anställningsförfarandet vid anställning av lärare är inte lika omfattande och detaljerad som den som gällde före den 1 januari 2011. Då fanns det en uttrycklig bestämmelse i högskoleförordningen om högskolas anställningsordning. Enligt bestämmelsen skulle en högskolas anställningsordning finnas tillgänglig och med anställningsordning avsågs de regler för anställning av lärare som högskolan tillämpade. I förarbetena framhåller dock regeringen att lärosätena i sina anställningsordningar bör samla de regler som ska gälla vid anställning av lärare och att anställningsordningen bör finnas tillgänglig vid högskolan.²

UKÄ konstaterar att högskolans anställningsordning finns tillgänglig på högskolans webbplats och att anställningsordningen har beslutats av högskolans styrelse den 5 juni 2003 (senast reviderad 1 juli 2014). UKÄ finner således att högskolan uppfyller bestämmelsen i 2 kap. 2 § första stycket 9 HF om att styrelsen själv ska besluta om en anställningsordning och lärosätet har agerat i enlighet med regeringens uttalande att den ska finnas tillgänglig.

Information i anställningsordningen

När det gäller information i anställningsordningen gör UKÄ följande bedömning.

Lediga anställningar och beslut om anställning

I 6 § AF anges att en myndighet som avser att anställa en arbetstagare på något lämpligt sätt ska informera om detta så att de som är intresserade av anställningen kan anmäla det till myndigheten inom en viss tid. Någon information behöver inte lämnas, om särskilda skäl talar mot det.

Information om myndighetens beslut om anställning ska lämnas på myndighetens anslagstavla. Det behöver inte tillämpas vid anställning som beräknas vara högst sex månader eller anställning av dem som redan är aspiranter hos myndigheten. Ett anslag ska innehålla uppgifter om vilken dag som det sattes upp på anslagstavlan, vad som gäller i fråga om överklagande och de avvikande meningar som har antecknats i protokollet eller i någon annan handling. Det framgår av 7 och 8 §§ AF.

I Högskolan i Borås anställningsordning saknas information om hur lärosätet ska informera om lediga anställningar. Däremot behandlas frågan i dokumentet Regler vid rekrytering och befordran av lärare. I dokumentet, under avsnittet ”Annonsering” (s. 8) framgår bland annat följande.

Huvudregeln för annonsering är att läroanställningar ska ledigkungöras genom annonsering eller informeras om genom likvärdigt förfarande. Undantag från kravet på utannonsering gäller anställning som omfattar kortare tid än sex månader.

UKÄ noterar att äldre bestämmelser i högskoleförordningen gav universitet och högskolor en möjlighet att avstå från att lämna information om lediga läroanställning om dessa avsåg en tid som var kortare än sex månader. Denna möjlighet upphörde dock den 1 januari 2011 varvid AF:s bestämmelser om information om lediga anställningar började gälla även för dessa kortare anställningar (se prop. 2009/10:149 s.71 och UKÄ:s beslut den 16 maj 2017 reg.nr 31-00471-15). UKÄ anser att den information som högskolan lämnat i dokumentet Regler vid rekrytering och befordran av lärare inte stämmer överens med 6 § AF och förutsätter därför att lärosätet vidtar åtgärder.

² Prop. 2009/10:149 En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor s. 70.

I Högskolan i Borås anställningsordning saknas information om hur lärosätet ska informera om beslut om anställning. I dokumentet Regler vid rekrytering och befordran av lärare anges dock att ”Beslut om vem som anställts ska snarast tillkännages genom anslag på högskolans officiella anslagstavla” (avsnitt 11, s. 14). UKÄ konstaterar att denna information stämmer överens med vad som anges i 7 § AF. När det gäller innehållet i anslaget hänvisar UKÄ till 8 § AF.

UKÄ har ovan konstaterat att Högskolan i Borås i sin anställningsordning inte upplyser om hur lärosätet ska informera om lediga anställningar och om beslut om anställning. Dessa frågor behandlas däremot i dokumentet Regler vid rekrytering och befordran av lärare. UKÄ anser att informationen bör återges i anställningsordningen eftersom samtliga personalkategorier vid lärosätet berörs av dessa regler.

Jämställd representation i förslagsgruppen

Om en grupp personer ska lämna förslag på sökande som bör komma i fråga för en anställning som lärare, ska kvinnor och män vara jämställt representerade i gruppen. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Det anges i 4 kap. 5 § HF.

UKÄ konstaterar att det i Högskolan i Borås anställningsordning saknas uppgifter om jämställd representation i beslutsgrupper. När det gäller beredningsgrupper hänvisar lärosätet i anställningsordningen till dokumentet Regler vid rekrytering och befordran av lärare. UKÄ konstaterar att det i dokumentet (avsnitt 2.1.2, s. 5) finns information som överensstämmer med bestämmelserna i 4 kap. 5 § HF.

Jämställd representation bland de sakkunniga

Vid anställning av en professor ska sakkunnigbedömning om de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövligt för prövningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Det framgår av 4 kap. 6 § HF.

Förarbetsuttalande

I propositionen *En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor*³ har regeringen uttalat bl.a. följande. Vid anställning av professor bör enligt regeringen huvudregel vara att ett sakkunnigutlåtande om de sökandes skicklighet hämtas in. Hur själva förfarandet ska gå till bör dock inte föreskrivas utan det bör lärosätena själva få avgöra. Det innebär att lärosätena bör få bestämma hur många personer som utlåtandet ska hämtas från, om dessa ska avge gemensamma eller individuella utlåtanden, i vilken utsträckning de sakkunniga ska vara särskilt förtrogna med anställningens ämnesområde, utformningen av utlåtandet och liknande frågor.

I vissa fall kan ett sakkunnigutlåtande vara uppenbart obehövligt, till exempel om en sökandes skicklighet redan har prövats i annat sammanhang. Det bör därför enligt regeringens bedömning finnas en möjlighet för universitet och högskolor att avstå från att hämta in ett sakkunnigutlåtande. Detsamma bör gälla vid ett kallelseförfarande.

Vidare anför regeringen att vid anställning av övriga lärarkategorier är det regeringens åsikt att det är universitet och högskolor som själva bör avgöra hur kvalitetssäkringen av beslutsunderlaget ska ordnas. På så sätt öppnas möjligheter till flexibilitet och effektivitet i anställningsförfarandet. Regeringen ser inte att det skulle finnas någon risk för att universitet och högskolor skulle välja att förenkla anställningsförfarandet på ett sådant sätt att kvaliteten på de anställdas meriter sjunker. Det

³ Prop. 2009/10:149, s. 68-69

ligger i varje lärosätes intresse att rekrytera de bästa individerna i syfte att vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare, utbildningsanordnare och forskningsutförare.

I Högskolan i Borås anställningsordning (avsnitt 9.2, s. 15) framgår följande avseende sakkunniga.

Vid Högskolan i Borås gäller att två sakkunniga ska bedöma sökandes skicklighet vid anställning tills vidare av professor (inbegripet adjungerad professor, gästprofessor), biträdande professor och universitetslektor och normalt en sakkunnig för biträdande universitetslektor. Sakkunnigutlåtande behöver inte inhämtas om det inte är uppenbart obehövt för prövning av skickligheten.

Vid utseende av sakkunniga ska högskolan försäkra sig om att det inom sakkunnigruppen finns kompetens att bedöma den pedagogiska skickligheten.

Om bedömning hämtas in från två eller flera personer ska både män och kvinnor ska vara representerade om inte synnerliga skäl föreligger.

UKÄ konstaterar att högskolans anställningsordning innehåller uppgifter om jämställd representation när sakkunnigbedömning hämtas in vid anställning av professor och att dessa stämmer överens med vad som anges i 4 kap. 6 § HF.

Stickproven

UKÄ har granskat de sjutton anställningsärenden från den lista som Högskolan i Borås har kommit in med och gör följande bedömning.

Information om lediga anställningar

Högskolan i Borås har på UKÄ:s frågor svarat att samtliga lediga anställningar har utannonserats förutom de adjungerade professorsanställningarna. När det gäller adjungerade professorer har lärosätet uppgett att det finns möjlighet till undantag från annonsering genom en regel i högskolans lokala styrdokument Regler vid rekrytering och befordran av lärare (avsnitt 4, s. 8). UKÄ konstaterar att det är Överklagandenämnden för högskolan som ytterst prövar om högskolans regel och förfarandet vid rekryteringen av adjungerade professorsanställningarna stämmer överens med 6 § AF. Ämbetet uttalar sig därför inte vidare avseende dessa anställningar.

Vad gäller övriga anställningar har UKÄ gått igenom stickproven och anser, i likhet med lärosätet, att information har lämnats avseende samtliga lediga anställningar. De utvalda anställningsärendena har således hanterats i enlighet med bestämmelserna i 6 § AF om att myndigheten ska informera om lediga anställningar.

Information om beslut om anställning ska lämnas på högskolans anslagstavla

Information om myndighetens beslut om anställning ska som regel lämnas på myndighetens anslagstavla. Anslaget ska innehålla uppgifter om vilken dag som det sattes upp på anslagstavlan, vad som gäller i fråga om överklagande och de avvikande meningar som har antecknats i protokollet eller i någon annan handling. Det följer av bestämmelserna i AF.

Någon information behöver inte lämnas på myndighetens anslagstavla om anställning av dem som redan är aspiranter hos myndigheten. Någon information behöver inte heller lämnas på myndighetens anslagstavla om anställningen beräknas vara högst sex månader. (7 § 2 st. AF).

Högskolan i Borås har på UKÄ:s frågor svarat att det i samtliga anställningsärenden finns anställningsbeslut som har anslagits på högskolans anslagstavla. Efter genomgång av stickproven kan UKÄ konstatera att de utvalda anställningsärendena har hanterats i enlighet med bestämmelserna i AF om att myndigheten ska informera om beslut om anställningar.

Jämställd representation bland dem som bereder anställningsärenden

Högskolan i Borås har svarat att sex av de sjutton anställningsärendena har hanterats av anställningsutskotten. Vidare har lärosätet anfört att ordförande, ledamöter samt studentrepresentanter som ingår i anställningsutskotten utses för viss period och anställningsutskotten har en jämn könsfördelning.

UKÄ konstaterar att de utvalda anställningsärendena som har behandlats av anställningsutskotten får anses ha hanterats med beaktande av bestämmelsen om jämställd representation (4 kap. 5 § HF).

Jämställd representation om bedömning görs av flera sakkunniga

Regeringen har anfört att vid anställning av professorer bör huvudregeln vara att sakkunnigutlåtande om de sökandes skicklighet inhämtas. Hur själva förfarandet ska gå till bör dock inte föreskrivas utan det bör lärosätena själva avgöra. Det innebär att lärosätena bör få bestämma hur många personer utlåtandet ska hämtas in från, om dessa ska avge gemensamma eller individuella utlåtanden, i vilken utsträckning de sakkunniga ska vara särskilt förtrogna med anställningens ämnesområde, utformningen av utlåtandet och liknande frågor.⁴

I Högskolan i Borås anställningsordning anges att om bedömning hämtas in från två eller flera personer ska både män och kvinnor vara representerade om inte synnerliga skäl föreligger. Lärosätet har svarat att det har haft ett sakkunnigförfarande vid tillsättningen av två professorsanställningar och att en kvinna och en man har varit sakkunniga i varje ärende. När de gäller de adjungerade professorerna skedde sakkunnigförfarandet i samband med den första anställningsperioden. Det finns därmed inga sakkunnigutlåtanden för de tre förlängningarna som är med i granskningen.

UKÄ anser att utvalda anställningsärendena avseende anställning som professor har hanterats på ett sätt som överensstämmer med högskolans anställningsordning och 4 kap. 6 § HF om jämställd representation.

Av högskolan i Borås anställningsordning framgår att sakkunnigutlåtanden ska användas vid tillsvidareanställning av universitetslektorer. Av dokumentet framgår även att om bedömning hämtas in från två eller flera personer ska både män och kvinnor ska vara representerade om inte synnerliga skäl föreligger.

Lärosätet har i sitt svar anfört bland annat följande. Av de granskade ärendena var det fyra universitetslektorer som anställdes tillsvidare. I två av dessa rekryteringar hänvisades till tidigare sakkunnigutlåtanden och i det tredje fallet var en man och en kvinna sakkunniga. I den fjärde rekryteringen var det två kvinnor som var sakkunniga. Två män hade tillfrågats, men tackade nej och eftersom det råder en övervikt av kvinnor inom området är det försvarbart att de sakkunniga var kvinnor.

⁴ Prop. 2009/10:149 s.68-69.

UKÄ kan inte överpröva högskolans bedömning, men vill beträffande den fjärde rekryteringen understryka att det krävs synnerliga skäl för att göra avsteg från högskolans egen reglering om jämställd representation i anställningsordningen.

Överklagande och klagomål

Bakgrund

I 2 kap. högskolelagen, HL, om de statliga högskolornas organisation anges att en högskola beslutar om sin interna organisation utöver styrelse och rektor, om inte något annat är föreskrivet (2 kap. 5 § HL). Styrelsen ska själv besluta om en arbetsordning med viktigare föreskrifter om högskolans övergripande organisation, delegering av beslutanderätt, handläggning av ärenden och formerna i övrigt för verksamheten, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning. Detta anges i 2 kap. 2 § första stycket 8, högskoleförordningen, HF.

För prövning av överklaganden av vissa beslut på högskoleväsendets område svarar en särskild överklagandenämnd. Nämndens beslut får inte överklagas. Det anges i 5 kap. 1 § HL och 12 kap. 5 § HF. Nämnden som avses är Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) och flertalet beslut av en högskola som får överklagas till ÖNH räknas upp i 12 kap. 2 § HF.

Myndigheter är skyldiga att lämna en överklagandehänvisning, om ett beslut går parten emot och kan överklagas. Det framgår av 21 § förvaltningslagen (1986:223). Hur beslut överklagas framgår också av förvaltningslagen (23–25 §§). Där anges bland annat att överklagandet måste vara skriftligt och att den klagande måste ange vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Vidare ska överklagandet ges in till den myndighet som meddelat beslutet inom tre veckor från den dag då den klagande fick del av beslutet. Vad gäller överklagande av anställningsbeslut räknas dock tiden från den dag då informationen lämnades på myndighetens anslagstavla (22 § anställningsförordningen).

När det gäller examination finns det i högskoleförordningen en särskild bestämmelse om omprövning av betyg. Finner en examinator att ett beslut om betyg är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning ska examinator ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och om det inte innebär att betyget sänks (6 kap. 24 § HF). En examinator har alltså en skyldighet att ändra ett betygsbeslut om det är uppenbart oriktigt. För andra typer av beslut finns motsvarande regel i 27 § förvaltningslagen.

Bland ESG:s riktlinjer för standard 1.3 anges att det vid genomförande av studentcentrerat lärande och undervisning ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna. Vidare anges att kvalitetssäkringsprocesser bör ta hänsyn till bland annat att det finns fastställd rutin för studentöverklagande.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har frågat högskolan om den har riktlinjer för hur överklaganden ska hanteras och om så är fallet bett högskolan bifoga dessa. UKÄ har också frågat om högskolan har skriftliga rutiner, regler, riktlinjer eller likande dokument för hantering av klagomål från studenter. Högskolan har dessutom fått frågan om den informerar studenterna om eventuella rutiner och i så fall på vilket sätt.

Dessutom har UKÄ bett högskolan att bifoga de överklagandehänvisningar (mallar) som förekommer i följande ärenden: behörighet, tillgodoräknande, examensbevis, anstånd, studieuppehåll, disciplinära åtgärder och anställning. Högskolan har även

ombetts att bifoga en lista över samtliga överklaganden som kommit in till lärosätet från och med den 1 oktober 2016 till och med den 31 mars 2017.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse

- högskolans överklagandehänvisningar och eventuella riktlinjer för hantering av klagomål från studenter
- att stickprovsvis granska handläggningen av ett antal överklaganden och att UKÄ därför kommer att välja ut ett antal överklaganden från listan över överklaganden.

UKÄ har valt ut åtta överklagade ärenden från listan och bitt högskolan bifoga besluten med överklagandehänvisningar. För att kunna granska handläggningstiden för de utvalda ärendena har högskolan också ombetts bifoga dokumentation som visar när överklagandet kom in till högskolan och när högskolan överlämnade överklagandet till Överklagandenämnden för högskolan.

Högskolans svar

Högskolan i Borås har svarat bland annat följande. Högskolan har inga övergripande styrdokument som reglerar hur överklaganden ska hanteras. Dock finns en rutin för hantering av överklagande av antagningsbeslut.

Högskolans rutiner för hantering av klagomål anges i handläggarboken på högskolans webbplats. Högskolan har ingen uttrycklig information riktad till studenterna hur man kan lämna in klagomål. Vid högskolan finns dock en studentombudsman som studenterna kan vända sig till angående studierelaterade frågor. Information om studentombudsmannen finns på högskolans webbplats.

Bifogade dokument

Högskolan har bifogat följande dokument: rutin för hantering av överklagande av antagningsbeslut, mall för anställningsbeslut, överklagandehänvisningar (mallar) för ärendena behörighet, tillgodoräkande, examensbevis, anstånd, studieuppehåll, disciplinära åtgärder och anställning samt en lista över samtliga överklaganden som kommit in till högskolan under perioden 1 oktober 2016 till och med den 31 mars 2017. Högskolan har också, avseende åtta av de överklagade ärendena, bifogat de överklagade besluten med överklagandehänvisningar. Slutligen har högskolan bifogat dokumentation som enligt högskolan visar när överklagandet kom in till högskolan och när högskolan överlämnade överklagandet till Överklagandenämnden för högskolan

Studentkårens svar

Studentkåren har inte lämnat några synpunkter med hänsyn till att studentkåren inte berörs av detta arbete i någon större utsträckning.

Universitetskanslersämbetets bedömning

UKÄ gör följande bedömning.

Överklaganden

Riktlinjer

Vissa beslut som högskolan fattar i studentärenden och anställningsärenden får överklagas till ÖNH. För att den klagande ska kunna ta tillvara rätten att få saken prövad i högre instans är det viktigt att lärosätena hanterar överklaganden rätt och

lämnar korrekt information. I ESG:s riktlinjer anges att kvalitetssäkringsprocesser bör ta hänsyn till att det finns en fastställd rutin för studentöverklagande.

UKÄ noterar att högskolan har en rutin för hantering av överklagande av antagningsbeslut och anställningsbeslut, något som ämbetet ser positivt på. Ämbetet konstaterar dock att högskolan inte har några styrdokument beträffande överklaganden i övrigt. UKÄ anser att det skulle vara lämpligt att högskolan tog fram styrdokument som reglerar hanteringen av samtliga överklaganden.

Överklagandehänvisningar

Av förvaltningslagen framgår att myndigheter är skyldiga att underrätta parten om hur beslut överklagas om beslutet går parten emot och kan överklagas. Myndigheter måste således lämna en överklagandehänvisning. Överklagandehänvisningen måste överensstämma med vad som föreskrivs i förvaltningslagen om hur ett beslut överklagas, till exempel inom vilken tid man kan överklaga och till vilken instans överklagandet ska skickas. Av överklagandehänvisningen bör det också framgå att överklagandet ska vara ställt till den instans som ska pröva överklagandet. På så sätt blir det tydligt att det är fråga om ett överklagande och inte en önskan om att beslutsmyndigheten själv ska ompröva sitt beslut. Det är säkrast att lämna en skriftlig hänvisning till ett skriftligt beslut. Man undviker då den risk för rättsförluster som uppkommer genom att muntliga besked lättare kan missuppfattas eller förbises.⁵

I högskoleförordningen finns regler om vilka beslut av en högskola som får överklagas till ÖNH.

UKÄ har granskat de mallar för överklagandehänvisningar som högskolan har lämnat in. Mallarna för ärenden om tillgodoräknande, examensbevis, anstånd, studieuppehåll och disciplinära åtgärder uppfyller kraven som ställs på överklagandehänvisningar. Vad gäller övriga mallar har ämbetet följande synpunkter.

UKÄ kan konstatera att det i en av mallarna (mall för behörighet i antagningssystemet NyA) anges att om överklagandet kommer in för sent kommer det inte att behandlas. Ämbetet konstaterar att denna formulering inte är i överensstämmelse med 24 § FL. Den som överklagar för sent har rätt att få ett beslut om avvísning av överklagandet. Ämbetet förutsätter därför att högskolan vidtar åtgärder så att överklagandehänvisningen stämmer överens med 24 § FL.

UKÄ noterar att det i en av mallarna för överklagandehänvisningar (mall för anställningsbeslut) inte framgår till vilken instans överklagandet ska vara ställt eller vilken instans som kommer att pröva överklagandet. UKÄ har i rapporten Högskolans regler i praktiken framhållit att ÖNH är en myndighet som är fristående från högskolorna och att det är viktigt att lämna korrekt information om vilken instans som prövar ärendet.⁶ Vidare klargör det faktum att överklagandet är ställt till ÖNH att det rör sig om ett överklagande och inte om en begäran om omprövning av beslutsmyndigheten.⁷ UKÄ förutsätter att högskolan ser över informationen i överklagandehänvisningen.

Högskolans synpunkter

Högskolan har, efter att UKÄ har remitterat ett utkast av rapporten, anfört bl.a. följande. I rapporten påpekas det att i mallen för behörighet i antagningssystemet NyA anges att om överklagandet kommer in för sent kommer det inte att behandlas.

⁵ Se Hellners och Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, 3 uppl., 2010, s. 258 och 264.

⁶ Högskolans regler i praktiken – erfarenheter från Högskoleverkets tillsynsbesök 1998-2012, rapport 2014:16, s. 38.

⁷ UKÄ rapport 2016:13 Tillsynsbesöket vid Stockholms konstnärliga högskola 2016, s. 16.

Högskolan vill med anledning av detta informera om att det är Universitets- och högskolerådet (UHR) som råder över textens utformning. Högskolan har informerat UHR om synpunkterna om de kommer att skyndsamt lyfta detta till berörda ansvariga. Högskolan vill tydliggöra att oavsett vad som anges i UHR:s mall så hanteras överklaganden alltid i enlighet med högskolans egna överklaganderutiner.

Granskade beslut

UKÄ har även granskat åtta överklagade beslut för att undersöka om studenterna har fått överklagandehänvisningar och att hänvisningarna varit korrekta. UKÄ kan konstatera överklagandehänvisningar har lämnats i samtliga ärenden. UKÄ har dock följande synpunkter på överklagandehänvisningarnas utformning och innehåll.

UKÄ noterar att det beträffande två överklagandehänvisningar (beslut om rekrytering av Informationssäkerhetssamordnare till Campusservice och IT, Verksamhetsstöd (dnr PA 2016/304) och rekrytering av universitetslektor med inriktning organisation/management till akademien för textil, teknik och ekonomi (dnr PA 2016/171)) inte framgår till vilken instans överklagandet ska vara ställt eller vilken instans som kommer att pröva överklagandet. Som tidigare nämnts är det viktigt att lämna korrekt information om vilken instans som prövar ärendet.⁸ UKÄ förutsätter att högskolan ser över informationen i överklagandehänvisningarna.

I två av överklagandehänvisningarna som finns i högskolans antagningsbesked via www.antagning.se (antagning till Svenska som andraspråk för utländska akademiker för ett hållbart samhälle och arbetsliv (dnr SR 2016/683) och antagning till akut-medicin (dnr SR 2016/677)) noterar UKÄ att det anges att om överklagandet kommer in för sent kommer det inte att behandlas. I likhet med vad ämbetet framfört tidigare anser UKÄ att denna formulering inte är i överensstämmelse med 24 § FL, enligt vilken den som överklagar för sent har rätt att få ett beslut om avvisning av överklagandet. Ämbetet förutsätter att högskolan vidtar åtgärder så att överklagandehänvisningarna stämmer överens med 24 § FL.

I två av överklagandehänvisningarna som finns i högskolans antagningsbesked via www.universityadmissions.se (antagning till Masterutbildning i textilteknik (dnr SR 2017/141) samt antagning till Masterutbildning i styrning av textila värdekedjor (dnr SR 2017/140)) anges att klaganden måste använda en särskild överklagandebblankett som kan hittas på universityadmissions.se. UKÄ anser att kravet på att en särskild blankett ska användas inte överensstämmer med 23 § FL, då det utöver det skriftlighetskrav som följer av bestämmelsen inte ställs några krav på överklagandets form (jfr prop. 1971:30 s. 416). Därutöver noterar UKÄ att överklagandehänvisningen inte överensstämmer med 23 § FL, eftersom det inte framgår att klaganden ska ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som begärs. Vidare anges i överklagandehänvisningen endast att överklagandet kommer att överlämnas till ”the appeals authority”. Som tidigare nämnts är det viktigt att lämna korrekt information, om vilken instans som prövar ärendet.⁹ Sammanfattningsvis konstaterar UKÄ att det finns brister i överklagandehänvisningarna.

Handläggningstider

Justitieombudsmannen (JO) har uttalat att tiden för överlämnande av ett överklagande i normalfallet inte bör överstiga en vecka när en omprövning inte företas. JO har vidare uttalat att den omständigheten att beslutsmyndigheten finner det lämpligt att

⁸ Högskolans regler i praktiken – erfarenheter från Högskoleverkets tillsynsbesök 1998-2012, rapport 2014:16, s 38

⁹ Se Högskolans regler i praktiken – erfarenheter från Högskoleverkets tillsynsbesök 1998-2012, rapport 2014:16, s 38. angående att det är viktigt att lämna korrekt information om vilken instans som prövar ärendet.

bifoga ett eget yttrande över överklagandet inte får medföra att tiden utsträcks med mer än några dagar.¹⁰ Även Justitiekanslern (JK) har uttalat sig i frågan och anser att om yttrandet inte kan upprättas utan dröjsmål måste ärendet överlämnas till överklagandeinstansen. En annan ordning skulle ju innebära att det lagts i beslutsmyndighetens hand att avgöra när överlagandemyndigheten ska få del av överklagandet, något som JK inte ansåg godtagbart av rättssäkerhetsskäl.¹¹

Högskolan har i sin dokumentation visat när överklagandet kom in till högskolan och när högskolan överlämnade överklagandet till ÖNH. UKÄ har granskat handläggningstiden för överlämnande av överklagade ärenden till ÖNH. Handläggningstiden har beräknats från den dag överklagandet inkom till högskolan till den av högskolan uppgivna expedieringsdagen till ÖNH.

UKÄ:s granskning visar att tiden för överlämnandet har skett inom en vecka i fem av de åtta granskade ärenden. Vidare har det i granskningen framkommit att tiden för överlämnande varit för lång i tre av de åtta granskade ärendena. I två av dessa överklagade ärenden (antagning till Masterutbildning i textilteknik (dnr SR 2017/141) och antagning till Masterutbildning i styrning av textila värdekedjor (dnr SR 2017/140)) var tiden för överlämnande till ÖNH cirka fyra respektive 13 veckor. I ytterligare ett överklagat ärende (ansökan om studieuppehåll (dnr SR 2017/76)) var tiden för överlämnande till ÖNH cirka sju veckor. Att överklaganden av beslut hanteras korrekt är av mycket stor betydelse för enskildas rättssäkerhet. Högskolan har en skyldighet att utan dröjsmål överlämna beslut som överklagas till överinstansen. UKÄ ser allvarligt på att tre överklagade ärenden överlämnats till ÖNH mellan 4-13 veckor efter att överklagandena kom in till högskolan. Ämbetet förutsätter att högskolan vidtar de åtgärder som behövs för att förhindra att detta inte upprepas.

Upplysningsvis kan nämnas att hanteringen av överklaganden har behandlats i rapporten Högskolornas handläggning av överklaganden (Högskoleverkets rapportserie 2006:51 R). Rapporten finns tillgänglig på www.uka.se.

Klagomål

Även när det gäller beslut som inte får överklagas är det viktigt att lärosätena hanterar eventuella klagomål på ett korrekt sätt. I ESG:s riktlinjer för standard 1.3 anges att det vid genomförande av studentcentrerat lärande och undervisning ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna. I UKÄ:s rapport Studentkårernas synpunkter på lärosätenas klagomålsrutiner (rapport 2014:17) efterlyser flera studentkårer riktlinjer för hantering av klagomål. Även tydligare information om vart studenterna ska vända sig med problem eller klagomål efterfrågas.

UKÄ noterar att högskolan har en rutin för hantering av klagomål från studenterna. Vidare finns en studentombudsman vid högskolan som studenterna kan vända sig till angående studierelaterade frågor. UKÄ ser positivt på detta. Högskolan har dock uppgett att högskolan inte har någon uttrycklig information riktad till studenterna hur de kan lämna in klagomål. Mot denna bakgrund finner UKÄ att det vore lämpligt om högskolan informerar studenterna om var de kan vända sig vid klagomål.

¹⁰ Se JO:s ämbetsberättelse 1998/99 s. 443 och 2003/04 s. 179.

¹¹ Se JK:s beslut 1999-12-20, dnr 1499-98-21

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

www.uka.se

